

Kedves Túrázó!

A túramozgalom keretében az utunk elvezet a Bakonyban található Burok-völgyi Óserdő Természetvédelmi Területre, valamint az Észak-Vértes csodás vidékére is, megtekinthetjük mindkét terület természeti szépségeit. Eljuthatunk a szurdokerdők világába, melynek háborítatlan völgyeit gazdag madárvilág népesíti be, és eszményi élőhelyet biztosít ritka ragadozóink számára.

A Vértesben járva egy változatos világba tévedünk, ahol érdemes kicsit tovább elidőzni. A Csákvári Geszner-házban – mely a Vértesi Natúrpark Látoogató Központja – megtekinthetjük a Vértes élőhelyeit bemutató kiállítást.

Az Észak-Vértes hűvösebb klímájú erdei után egy más jellegű vidéket találunk. A déli Vértes változatosabb, szubmediterrán növényekben különösen gazdag. A domborzati és talajviszonyoktól függően nyílt dolomit sziklagyepek, sziklafüves lejtősztyepek, karsztbokorerdők, mészkedvelő tölgyesek váltják egymást.

A hegylábi száraz füves puszták fölött megpillanthatjuk a parlagi sast. Kicsivel lejjebb pedig már láp- és mocsártereken járhatunk, ahol a tavaszi időszakban madárfelhők hullámanak a rét felett. A réten legelő ridegen tartott magyar szürkemarha gulya pedig a régi pusztai hangulatot idézi, melynek hagyományai-ból féléltőt kaphatunk a szeptember végi, Szent Mihály napi lovas és pásztortalálkozó alkalmával.

A Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány immár 10 éve tevékenykedik kiemelten közhasznú, nonprofit szervezetként, hogy ezen területek természeti értékeinek védelmét biztosítsa.

Érdeklődni:

8083 Csákvár, Kenderesi u. (Geszner-ház – Vértes Múzeum)
Tel/Fax: 22-354-420, www.provertes.hu

Ismerje meg e csodálatos világot szakembereink segítségével!

ISBN 963864602-0

9 799638 646025

GYERMEK-IFJÚSÁGI ÉS
SPORTMINISZTERIUM

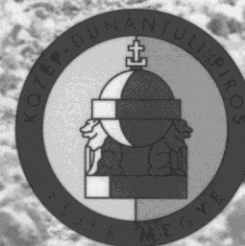
A „KÖZÉP-DUNÁNTÚLI PIROS”

TÚRA

ÚTVONALA

ÉS

IGAZOLÓFÜZETE

KODOLÁNYI JÁNOS KÖZÉPISKOLA
8000 Székesfehérvár, Szabadságharcos u. 57.
Tel./Fax: (22) 502-331, (22) 502-330
www.kodolanyi.hu/kozepiskola

Gimnáziumi érettségit adó képzés:

Nappali (Eu, gazdasági, informatika spec, Új, 5 éves nyelvi előkészítővel induló képzés), **esti és** levelező munkarendben.

Nappali iskolarendszerű, 2 éves felsőfokú szakképzések
a 2004/2005-s tanévben:

- idegenforgalmi szakmenedzseri
(Kodolányi János Főiskolával közös képzésben)
- számviteli szakügyintéző
(Kodolányi János Főiskolával közös képzésben)
- intézményi kommunikátor
(Kodolányi János Főiskolával közös képzésben)
- jogi asszisztens /esti munkarendben is/
(Pécsi Tudományegyetemmel közös képzésben)

Szakképzések:

- számítástechnikai programozó (nappali, esti, 2 éves)
- rendszerinformatikus (nappali, esti, 2 éves)
- multimédia – fejlesztő (nappali, 2 éves)
- marketing és reklámügyintéző (esti, 1 éves)

.....
sporttárs

a „Közép-Dunántúli Piros” előírt tájegységi útvonalszakaszát végigjárta és azt hitelesen igazolta.

Tájegység	Útvonalszakasz	Dátum	Megyei Természetbarát Szövetség jóváhagyása	Teljesítés sorszáma
Veszprém	Zirc – Baglyas h.			
Fejér	Baglyas-h. – Tekert íharfa-tisztás; Szár - Somlyó			
Komárom-Esztergom	Oroszlány-Szár; Somlyó – Piszke v.m.			

Teljesítését a fenti szakasz-sorszám alatt nyilvántartásba vettük.

A kítűző megvásárlására és viselésére jogosult.

* * * * *

.....
sporttárs

a „Közép-Dunántúli Piros” előírt útvonalát végigjárta és azt hitelesen igazolta.

Teljesítését a sorszám alatt nyilvántartásba vettük.

A jelvény megvásárlására és viselésére jogosult.

.....év.....hó.....nap

.....
**Teljesítést ellenőrző
Bizottság**

Mór

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Pusztavámi-ipartelepek

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Oroszlány

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Vértessomló

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Szár

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Óbarok

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Csabdi

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Somlyó

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Tarján

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Héreg

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Pusztamarót

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Lábatlan v. Süttő

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

A „KÖZÉP-DUNÁNTÚLI PIROS”

TÚRA

ÚTVONALA

ÉS

IGAZOLÓFÜZETE

Kiadja:

Fejér Megyei Természetbarát Szövetség
8000 Székesfehérvár, Ady Endre u. 19-21.
Tel.: 22/316-480 Fax: 22/316-028
E-mail: info@fejer-tura.hu www.fejer-tura.hu

Komárom-Esztergom Megyei Természetbarát Szövetség
2800 Tatabánya, Népház u. 3.
Tel./ Fax: 34/510-502, 510-503
E-mail: gercseivv@axelero.hu

Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség
8200 Veszprém, Wartha Vince u. 3.
Tel.: 88/426-211 Fax: 88/564-941
E-mail: vmtsh@mail.uti.hu
www.utilap.ini.hu

A füzetet szerkesztette és a nyomdai előkészítést végezte:
TÁJOLÓ 98 Térképészeti Iroda Bt.
8000 Székesfehérvár, Berényi út 101.
Tel.: 22/504-743 Tel./fax: 22/504-742
E-mail: iroda@tajolo.axelero.net

Nyomdai kivitelezés:
TIMP Kft. 1139 Budapest, Frangepán u. 12-14.

Az útvonalat helyszíneltek:
az illetékes Megyei Természetbarát Szövetségek Technikai Bizottságai

Adatgyűjtés lezárva: 2004. március 18.

Az ismertető anyagot összeállította: Kalmár László

ISBN 963 86460 2 0

A kiadvány megjelenését támogatták:

Bakonyi Természettudományi Múzeum
8420 Zirc, Rákóczi tér 1.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park
Igazgatóság
8200 Veszprém, Vár u. 31.

Eplényi Községi Önkormányzat
8423 Eplény, Veszprémi u. 64.

Fejér Megyei Önkormányzat
8002 Székesfehérvár, Szent István tér 9.

Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium
1054 Budapest, Hold u. 1.

HTH Kft.
4025 Debrecen, Petőfi tér 10.

MÓRHÓ Kft. Wekerle Sándor Szabadidő-
központ
8060 Mór, Táncsics Mihály u. 25.

Olaszfalui Községi Önkormányzat
8414 Olaszfalu, Váci M. u. 17.

Oroszlány Város Önkormányzata
2840 Oroszlány, Rákóczi Ferenc út 78.

Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány
8083 Csákvár, Kenderesi u. Geszner Ház

Szár Német Kisebbségi Települési
Önkormányzat
2066 Szár, Rákóczi Ferenc u. 68.

Székesfehérvár Város Önkormányzata
8000 Székesfehérvár, Városház tér 1.

VADEX Mezőföldi Erdő- és Vad-
gazdálkodási Rt.
8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 1.

Várpalota Város Önkormányzata
8100 Várpalota, Gárdonyi Géza u. 39.

Várpalota

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Baglyas-hegy (Csór)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Iszkaszentgyörgy

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Fehérvárcsurgói-
víztároló

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Isztimér

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Hamuház

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Kisgyón

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Mecsér-telep

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Mór

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Zirc

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Porva-Csesznek vá.

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Vinye

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Kőrös-hegy

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Gerence-völgy
(Odvaskő Hotel)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Pápvár-alja
(KP útkereszteződés
közeliében lévő fára festett
szám feljegyzése)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Augusztin-tanya

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Hárskút

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Eplény (Enikő-panzió)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Alsóperre
(Harang öntési időpont-
jának feljegyzése)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Öreg-Futóné
(Csőoszlopon lévő római
szám feljegyzése)

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

Várpalota

.....év.....hó.....nap

.....év.....hó.....nap

A „KÖZÉP-DUNÁNTÚLI PIROS” TÚRA KIÍRÁSA

A „Közép-Dunántúli Piros” túra célja: hogy a túraútvonal bejárása során a résztvevők megismerjék a Közép-dunántúli Régió-t, a Bakony, a Vértes és a Gerecse kevésbé ismert tájait, nevezetességeit.

A túra irányítója: a Fejér-, Komárom-Esztergom-, és Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség közösen.

A túra útvonala: a füzet térképein feltüntetett nyomvonalon haladó, a Veszprém megyei Zirc-től a Komárom-Esztergom megyei Piszke v.m.-ig húzódó, 296 km hosszúságú piros sávval jelzett turistaút.

Ellenőrzőpontok: a füzet térképein bélyegzővel jelzett helyek, amelyek megnevezése az igazolás céljára bekeretezett részeknél található meg.

A túra teljesítése: hatéves kortól bárki, bármely irányba, bármilyen szakaszokra bontva, gyalog, vagy sível (vegyesen is) teljesítheti. A túra időpontja és időtartama tetszőleges. A túra többször is teljesíthető.

A teljesítés igazolása: a füzet megfelelő helyére beütött bélyegzéssel és keltezéssel történik. Valamennyi ellenőrző ponton kell pecsételni. Bélyegzési lehetőség hiányában az áthaladást bizonyító, igazolásul szolgáló jel v. felirat feljegyzése szükséges. Ezek hiányában a pontot és személyt együtt ábrázoló, felismerhető fotók szintén igazolásul szolgálhatnak. Egy-egy túraszakasz megszakításakor a befejezést és az újrakezdést is igazolni kell.

Díjazás: az útvonal végigjárása után az igazoló füzetet a területileg illetékes Természetbarát Szövetséghez kell eljuttatni, ahol a teljesítést ellenőrzik, igazolják és a kítűző vagy jelvény, ill. oklevél kiadásáról intézkednek. Az illetékes megyei Természetbarát Szövetség a teljesítőkről nyilvántartást vezet.

A tájegységi útvonalszakasz teljesítője kítűzöt és emléklapot kap (átadása a megyei természetbarát találkozón történik). A túra előírt teljes útvonalának teljesítője tűzzománc jelvényt és oklevelet kap (átadása a régiós természetbarát találkozón történik).

A túra útvonalát sem természetbarát szakosztályok, sem egyéb szervek, szervezetek, illetve egyének nem változtathatják meg. Az ilyen irányú javaslatokat, vagy igényeket az illetékes természetbarát szövetséghez kell eljuttatni.

TANÁCSOK A TÚRA TELJESÍTÉSÉHEZ

Bélyegezni azon a helyen (község, vasútállomás, turistaház, szálláshely, stb.) kell, ahol azt az igazoló füzet megfelelő bekeretezett rovata előírja.

Bélyegezésként elsősorban a túramozgalomhoz kiadott bélyegzők lenyomata, esetleg más túramozgalomnak a „Közép-Dunántúli Piros” túrával azonos ellenőrzőpontjain található bélyegzői (Pl. Országos Kéktúra, Fejér Megyei Természetjárója, stb.) használhatók. Megfelelő igazolás ezen kívül az adott útvonalszakaszokon rendezett teljesítménytúrák, egyéb természetbarát rendezvények bélyegzője, vagy bármilyen bélyegző lenyomata, amelyen az adott település (hely) neve szerepel, valamint a sorszámozott TKM bélyegzők is. Dátum jelöléssel történhet a bélyegzés a vasútállomásokon és a postahivatalokban. A túrára ajánlatos bélyegzőpárnát vinni magunkkal, mert a kihelyezett bélyegzők festékellátása folyamatosan nem biztosítható.

Az adott helyeken a bélyegzés lehetősége megállapodásban rendezett, ennek ellenére követelő módon sehol ne lépünk fel.

Kérjük, hogy az esetleges útjelzési vagy egyéb problémákat az illetékes természetbarát szövetségnek pontos időpont és helymegjelöléssel haladéktalanul jelezzék.

Ezen igazoló füzet

..... tulajdona

aki

..... egyesület (szakosztály) tagja

Születési ideje:.....

Születési helye:.....

Lakcíme:.....

A „Közép-Dunántúli Piros” teljesítését megkezdte:

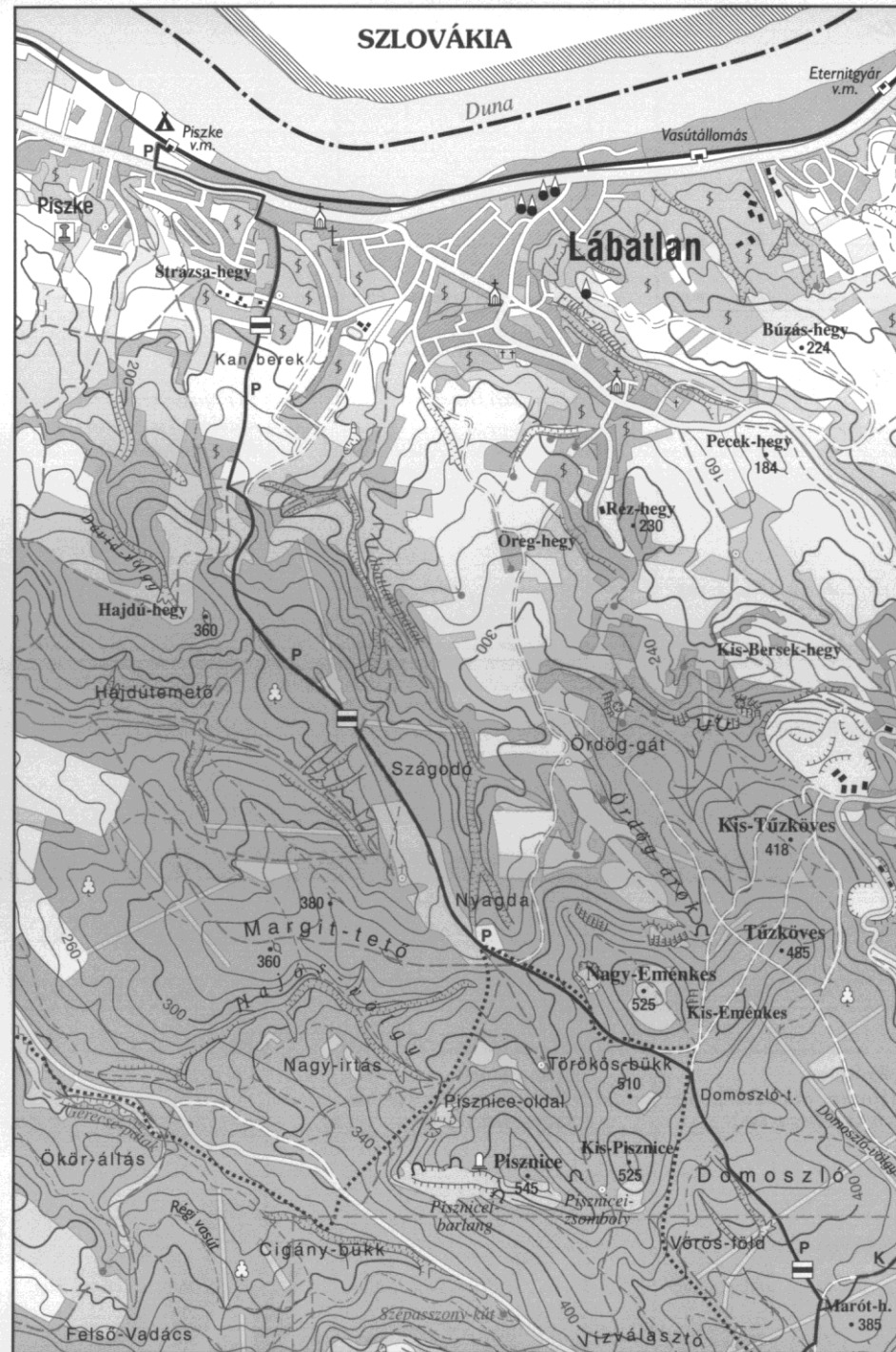
.....év.....hó.....nap

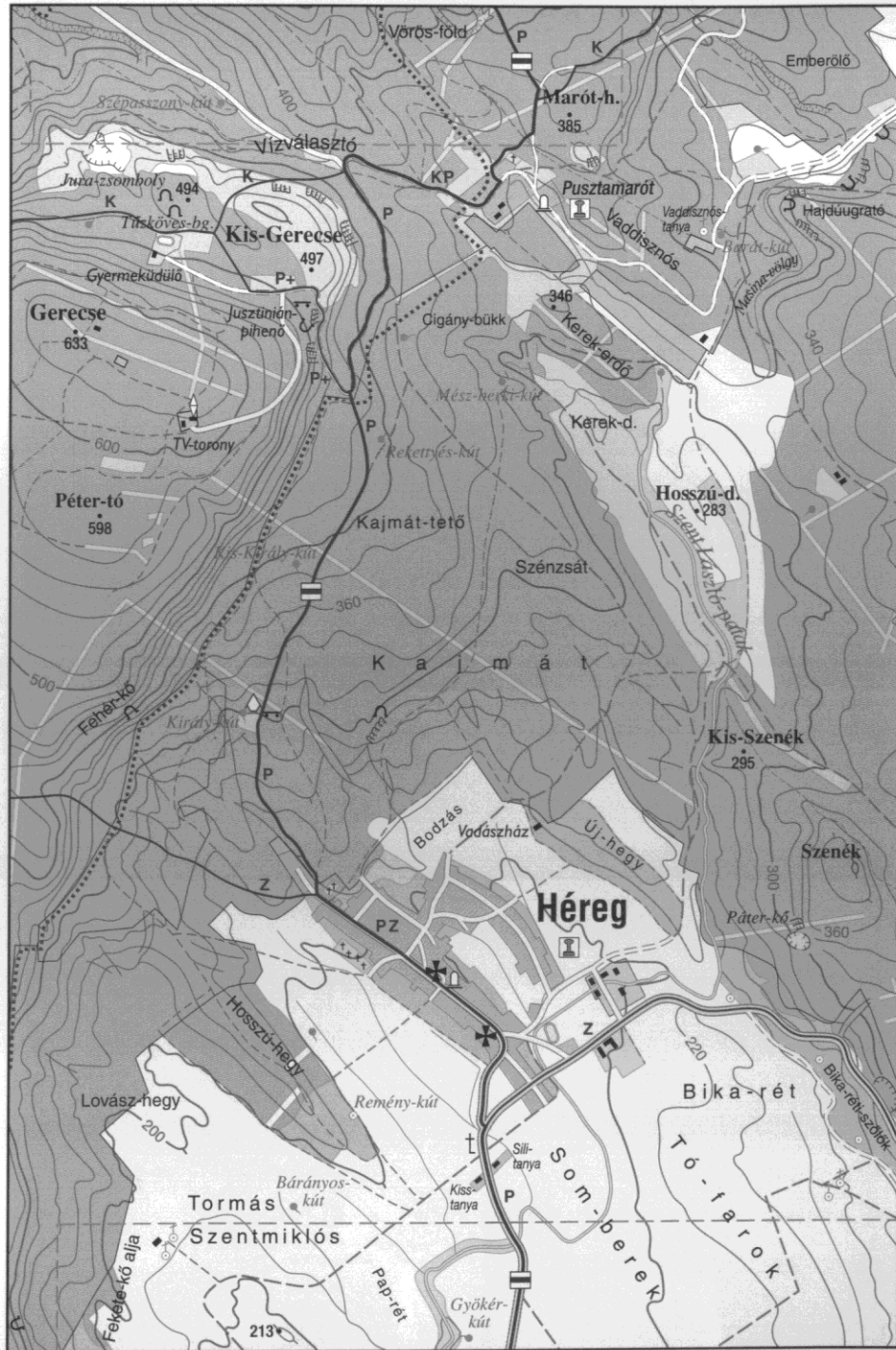
és befejezte:

.....év.....hó.....nap

PH.

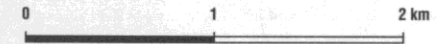
..... egyesület (szakosztály) vezető

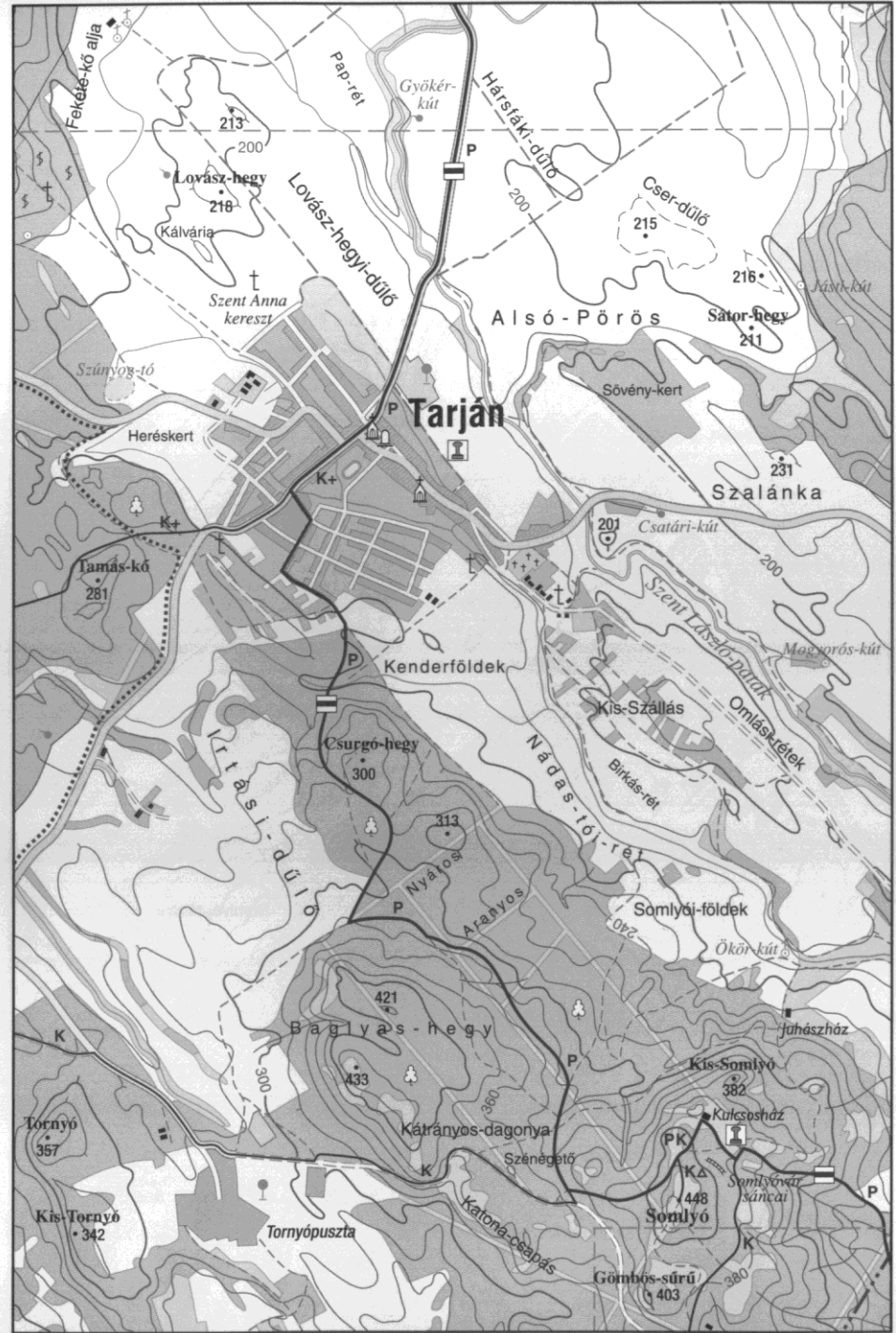
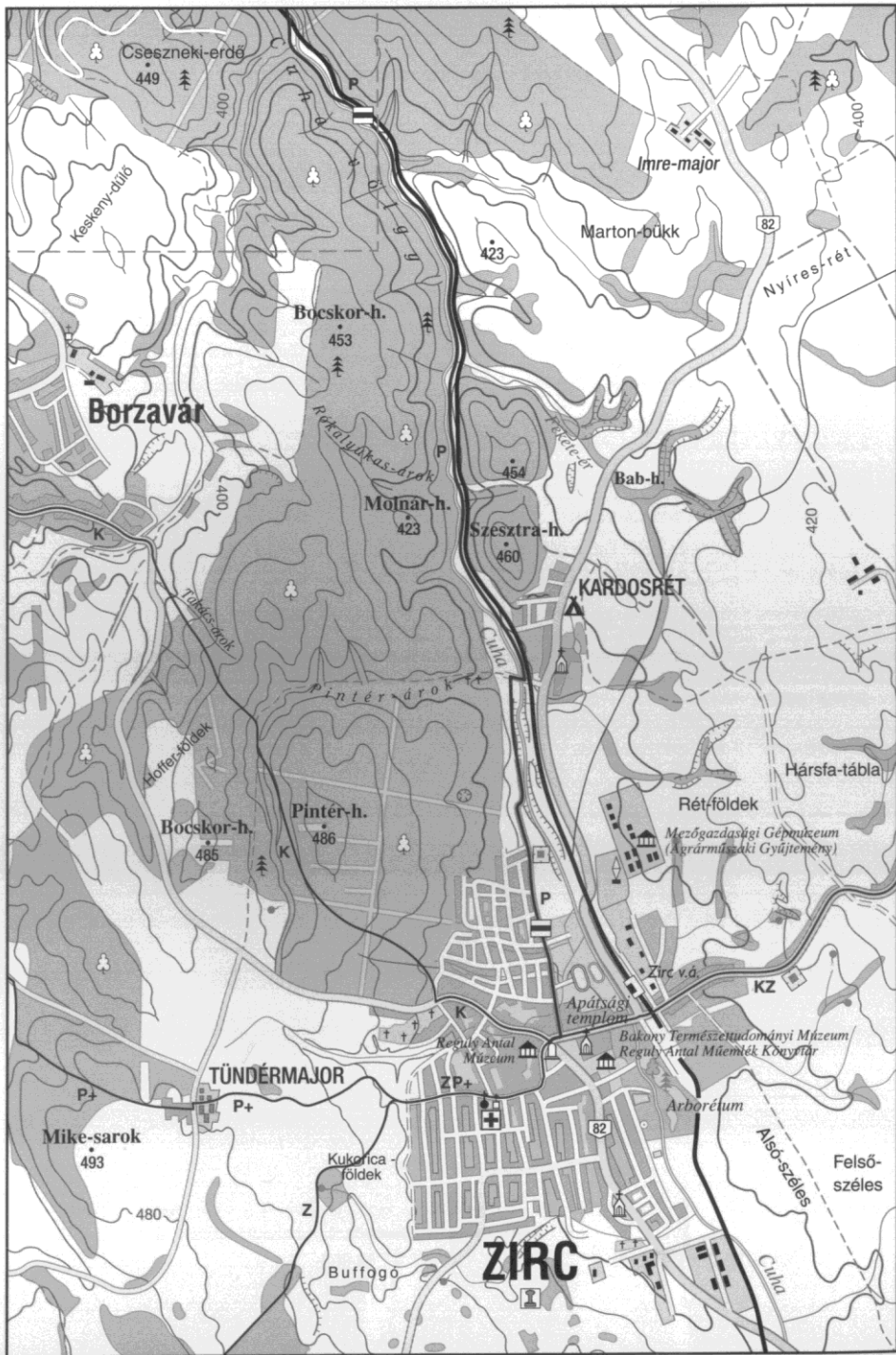

Jelmagyarázat • Legende • Zeichenerklärung

	Országhatár; Határátelőhely State boundary; Border crossing Staatsgrenze; Grenzübergang		Közép-dunántúli Piros útvonala Walking tour of „Middle-Transdanubia Red” Wanderweg v. „Mittel-Transdanubien Rot”
	Nemzeti Park; Természetvédelmi terület National park; Natural reserve Nationalpark; Naturschutzgebiet		Bélyegzőhely Check point Kontrollstelle
	Megyehatár Boundary of counties Komitatsgrenze		Jelzett turistaut; Tanösvény Marked route; Education trail Markierte Wanderroure; Lehrschaupfad
	Lakóterület; Gazdasági terület Residential area; Industrial area Wohngebiet; Wirtschaftsgebiet		Kórház; Orvosi rendelő Hospital; Dispensary Krankenhaus; Ambulanz
	Park; Temető Park; Cemetery Park; Friedhof		Kastély; Múzeum Manor house; Museum Schloß; Museum
	Lombos erdő; Fenyőerdő Broadleaf Forest; Pine Forest Wald; Tannenbaumwald		Vár; Földvár Fortress; Earth fortification Burg; Feldburg
	Gyümölcs; Szőlő; Réti, bozótos terület Orchard; Vineyard; Grassy area, Bush Obstgarten; Weingarten; Rasen, Gebüsch		Templom; Kápolna; Kolostorrom Church; Chapel; Ruin of a monastery Kirche; Kapelle; Klostersruine
	Tó, folyó; Mocsaras terület; Nádas Pond; River; Marsh; Reedbed Teich; Fluß; Sumpfig; Schilf		Emlékmű; Síremlék Monument; Tomb Denkmal; Grab
	Autópálya Motorway Autobahn		Étterem; Szálláshely Restaurant; Pension Restaurant; Pension
	Főút; Egyéb burkolt utak Main road; Other paved road Hauptstraße; Andere asphaltierte Straßen		Kulcsosház; Kemping Tourist hut; Camping site Touristenhütte; Zeitplatz
	Fontosabb talajutak Important dirt-road Wichtige Feldweg		Víztorony; Kút Wassertower; Fountain Wasserturm; Brunnen
	Töltés; Gát Embankment; Level Deich; Dramm		Kilátó; Magassági pont Look-out tower; Aussichtsturm;
	Vasútvonal állomással Railway with station Eisenbahn mit Bahnhof		Szikla; Barlang Rock; Cave Felsen; Höhle
	Erdei vasút Forestry railway Waldbahn		Kikötő; Autókomp Landing place; Car ferry Schiffsstation; Autofähre
	Villanyvezeték Electricity transmission line Fernleitung		Benzinkút; Parkoló Filling station; Parking place Tankstelle; Parkplatz

1 : 40 000
1 cm 400 m

Gerecse Tájvédelmi Körzet

A bányáiról és barlangjairól ismert mészkőhegység nem túlságosan magas, mindössze 400-600 méteres rögökből áll, amelyek a triász és jura időkben – kb. 200-150 millió éve – keletkeztek.

Növényvilágára a Vérteshez hasonlóan dolomitos sziklagyeppek és karsztbokorerdők jellemzők. Ritka, védett növényfajai az apró nőszirm, a leánykőkörörcsin, a Szent István-szegfű, a turbánliliom, a kék számarkenyér, a kunkorgó árványhajak és a Sadlerhusáng. A fokozottan védett madarak képviselője a kerecsensólyom és a kövirigó. Fokozottan védett emlős a csonkafülű denevér.

A szigorúan védett részek kivételével szabadon látogatható.

Központjának címe: 2890 Tata, Baji út 12. (Telefon: 34/487-265)

Óbarok

Fejér megye egyik legkisebb települése. Első írásbeli említése 1365-ből való, a XV. században a székesfehérvári kereszteslovagok tulajdona volt. A pusztát az 1600-as években a Barkó családé volt, akik maguk gazdálkodtak a területen. Innen származik a község elnevezése is. 1850-től Felcsúttal együtt igazgatták egészen 1970-ig, ekkor Bicskéhez csatolták. 2000-ben önállósult.

Csabdi

A XII-XIII. századból fennmaradt templom romjai, mellett szépen rendben tartott pihenőhely található. A környék jelentős régészeti emléke a neolitikus kor emberének lakóhelye és temetője. A település első írásos említése 1274-ből származik. Ebben a korban első birtokosáról Chopolnak nevezett községet a XVII. századtól kezdtek Csabdinak emlegetni. Műemlék védettségű református, evangélikus és római katolikus temploma van. Csabdi belterületéhez tartozó Vasztély a középkorban jelentős nemzeti központ volt. Az egykori Várdombon XI. századi földvár és egy középnemesi család lakhelyének feltárása folyik.

Somlyóvár kulcsosház

A Tatabányai Bányász természetbarátok kulcsosháza a Somlyó és a Kis-Somlyó közötti nyeregben. Víz, villany nincs, férőhely: (Telefonszám:)

Somlyó

A 448 m magas Somlyóhegy tetején ismeretlen időben, feltehetően a XV. században épült kisebb erősséget a török hódoltság idejében rombolhatták le, hadi jelentősége nem volt.

Tarján

A 2700 lelkes község lakosságának kétharmada német nemzetiségű. A lakosság megőrizte és ápolja a német nemzetiségi hagyományokat. Sokan foglalkoznak szőlőtermesztéssel, préházai között több száz éves is található. A községet a XIII. században említik az oklevelekben, 1426-ban már a tatari vár tartozékai között történik róla említés. 1727-ben az Eszterházy család birtokába került, akik 1737-ben 40 német katolikus családot telepítettek itt le, s kezdetét vette egy sajátos magyarországi sváb kultúra kivirágzása. Az 1946-os kitelepítés során a lakosság többsége helyben maradt, magyar telepéseket telepítettek a sváboktól elkobzott házakba.

Héreg

Az 1000 lelkes, Árpád-kori település a Gerecse közepén, fennállása óta magyarok lakták. Szerencsésen megőrizte a népi építészeti jellegzetes lakóházait. Oklevelekben 1326-ban említették először a községet, ami a török pusztítása után 1670-től újra települt. Később barokk temploma és református temploma műemlék. A Fő utca 94. számú házban helytörténeti gyűjtemény található. (Tel: 34/372-724)

Királykút

Nevét a néphagyomány az itt szívesen vadászgató Hunyadi Mátyáshoz köti. Napjainkban a Pilsai Parkerdő Rt. 2 x 30 személyt befogadó táborát működtet, amely jún. 15 - szept. 1. között van nyitva.

Pusztamarót

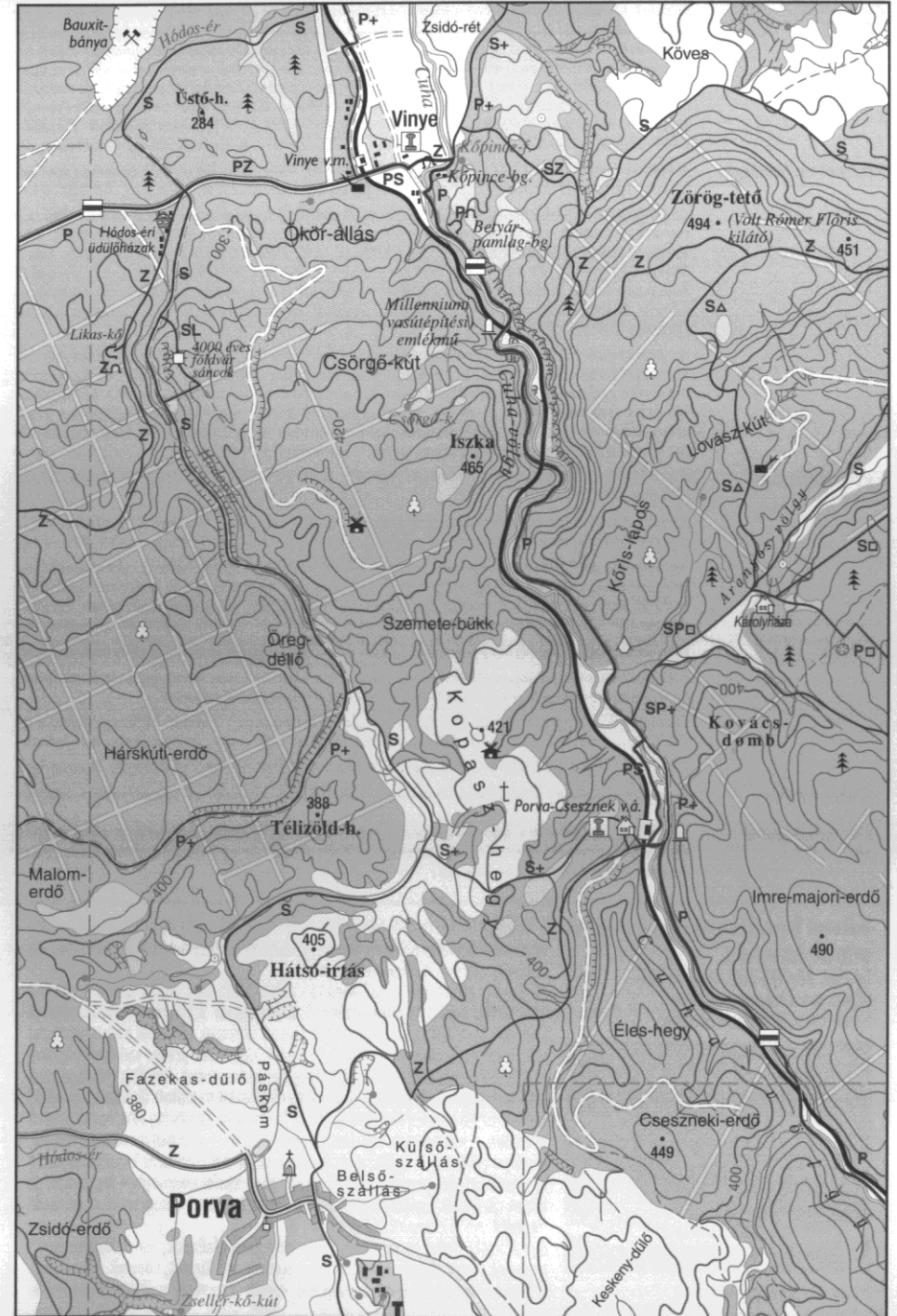
A Gerecse aljában lévő Marót falu a Tardos nembeli Marótiaké, majd a XIV. században a Bajótiaké, később királyi birtok. A kutatások szerint itt ütközött a mohácsi csata elvesztése után legnagyobb ellenállásba a török had. A jól védhető Marót térségében nagyszámú menekült sáncolta el magát. A törökök csak Budáról hozott ágyúkkal tudták megtörni (1526. szeptember 15-én) az ellenállásukat. Az eseményre Kovács György 2003-ban felállított emlékműve emlékeztet. Ugyancsak itt található egy emlékkő, amely a Természetjáró Fialatok Szövetségének 10 éves évfordulójára emlékeztet.

Piszke

1950-ben egyesítették Lábatlan és Piszke községeket Lábatlan néven. Azóta mintegy 5700 lakossal bíró ipari település.

Gerenday-arborétum

A család 1890-ben faiskolát és nagyrészt örökzöldekből álló dendrológiai gyűjteményt létesített, amely a maga korában európai hírre tett szert. Az idők viharai megtépázták ugyan a parkot, de számos szép fa látható itt ma is az alapítók szépérzékét dicsérve.

Hazánk legmagasabban fekvő városa, a Bakony „fővárosa”, sok látnivalóval. A mai város és környéke Árpád házi királyaink vadászirtoka volt. III. Béla király 1182-ben a franciaországi Clairvaux-ból hívta be a ciszteri szerzeteseket, akik templomot, monostort építettek e helyre, de munkájuk később elenyészett. A török időkben Zirc is elpusztult, s története a XVIII. század elején kezdődik újra, ismét a ciszterekkel, akik most Porosországból érkeztek, és európai hírű szellemi és gazdasági kultúrát teremtettek a Magas-Bakony háborítatlan erdőségeinek szívében. A hajdani települést újjáalapították, kolostort és templomot építettek. Később, 1814-ben Zirc a rend tartományi székhelye lett. Zirc 1984-ben nyerte vissza a városi rangját.

Zirc nevezetességei

A barokk templom 1732 és 1742 között épült Witwer Márton és Kayr Mátyás tervei szerint. Nyitva tartás: H-Szo. 9-17 óra, vasár- és ünnepnap 11-17 ó. (Telefon: 88/593-643)

Az apátság kéteemeletes, arkádós négyemeletes épületét ugyancsak Witwer Márton építette barokk stílusban. Zirc látnivalóinak jelentős részét az épületegyüttesében találjuk. (Az apátság telefonszáma: 88/414-953) Ebben az épületben kapott helyet a Reguly Antal Műemlékkönyvtár és a Bakonyi Természettudományi Múzeum. A Reguly Antal Műemlék Könyvtár őrzi a ciszterciek által gyűjtött 65 000 kötetes páratlan értékű ősnymtatvány-könyv- és folyóirat ritkaságokat. Nyitva: keddtől-vasárnapig 9-12 és 14-16 óra között. (Telefon: 88/593-800)

Az Arborétum 20 ha-os területe napjainkra a Magyarország területéről begyűjtött fajok és egyéb növényeken kívül, a világ öt kontinenséről származó olyan fás- és lágyszárú növények gyűjteménye, amelyek a Magas-Bakony 400 m tengerszint feletti mikroklímájában jól érik magukat. Nyitva: május 1-től augusztus 31-ig: 9,00-18,00, szeptember 1-től szeptember 30-ig: 9,00-17,00, október 1-től november 30-ig és március 15-től április 30-ig: 9,00-16,00, hétfő szünnap (téli zárva!). (Telefon 88/414-569)

Egyéb látnivalók Zircen

Zirci Galéria, Rákóczi tér 1. Nyitva: Ápr. 15.- okt. 31. 10-12, 13-16 ó. Szünnap: hétfő. (Telefon: 88/593-810)

Reguly Antal Néprajzi Múzeum, Rákóczi tér 10. Nyitva: Máj. 1- szept. 1. naponta 9-17; egyéb időszakban K-Szo 9-12, 13-17, V 9-12, 13-16. (Telefon: 88/415-422)

Agrárműszaki Emlékek Gyűjteménye, Szabadság út 10. A Reguly Antal Szakmunkásképző Intézet mezőgazdasági erőgépek, munkagépek és egyéb munkaeszközök kiállítását alakította ki 1987-ben, a XVIII. században épült cisztercita apátság gazdasági épületében. Nyitva: naponta, 9-18 óráig szakmai vezetéssel. (Telefon: 88/595-000. E-mail: sul307@szfv.sulinet.hu)

Barokk fogadó (Bagolyvár) A barokk fogadó 1723-ban épült, a város legrégebbi épülete. Kálvária-kápolna. A kápolna 1895-ben épült. A Kálvária-kertben tizenegy stáció található, legmagasabb pontján áll a 12 m hosszú, 5 m széles egytornyú kápolna.

Turista „0” kilométer a Rákóczi téren áll. Idős Semmelweis Ferenc kőfaragó készítette 1938-ban 1 db kőből. 1938. MKOS felirat látható rajt - nem tudjuk, hogy mit jelent.)

Cholnoky Jenő emlékkő - 1988-ban állította az MTSZ Veszprém Megyei Bizottsága.

A Magas-Bakony látványos, meredek oldalakkal, sziklakkal szegélyezett völgye.

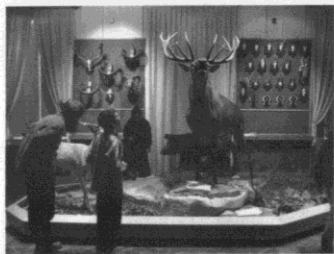
Cuha völgye

Porva-Csesznek vá.

1896-ban készült el a Cuha-völgyében vezető vasút. Vinye és Porva között, a sínek mellett egy kőszlop emlékeztet is a vasútépítőkre. Több alagút és egy viadukt teszi változatosabbá az egyébként is látványos vonalat.

Bakonyi Természettudományi Múzeum

8420 Zirc, Rákóczi tér 1.
Tel./fax: 88/575-300, 88/575-301
Honlap: www.bakonymuseum.hu
E-mail: btmz@bakonymuseum.hu

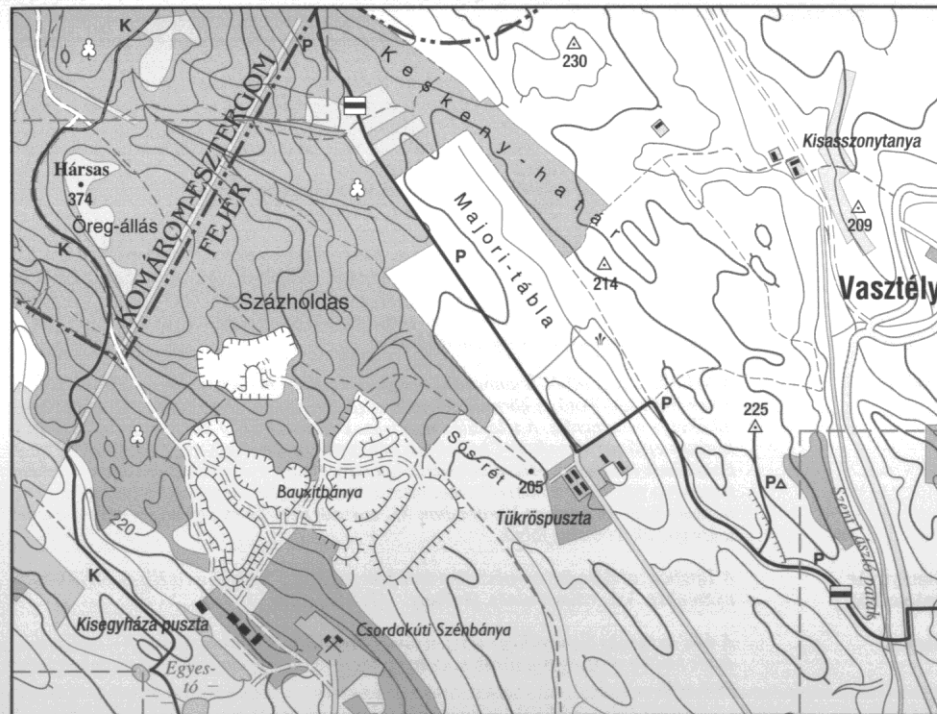

Nyitva: minden nap 9-17 óráig

A Bakonyi Természettudományi Múzeum – hazánk máig egyetlen önálló, vidéki természettudományi szakmúzeuma – a Ciszterci Rend zirci apátsági épületében lelt otthonra, a barokk műemlék első emeletén.

„A Bakony természeti képe” állandó kiállítás tárlói közt sétáló látogató közelről ismerkedhet meg a hegység növény- és állatvilágával. A jellemző életközösségeket bemutató diorámákban részletesen kidolgozott életképek elevenítik meg a természet sokszínűségét. A vörös háterű vitrin madarai a kipusztulás szélére sodródott állatokra és az ember természettel szembeni felelősségére figyelmeztetnek. A kiállítás különlegességei közé tartoznak a valóságú környezetben elhelyezett tartósított (liofilizált) gombák, valamint az élő állatokat bemutató terrárium és akvárium. Az élővilág után, egy elsőtűtött teremben – mintha csak egy ékszerdobozt látnák – a Kárpát-medence ásványai, kristályai csillognak, megidézve az élettelen természet csodálatos képződményeit. A látnivalók kitűnően szemléltetik és egészítik ki az iskolai tananyagban foglaltakat, de bátran ajánlhatók családok kirándulóknak is: az óvodástól a nagyszülőig mindenki megtalálhatja itt a maga kedvenceit.

A jobb tájékozódást magyar, angol és német nyelvű feliratok, illetve kiállításvezető lepelellők segítik. A múzeumi boltban ismeretterjesztő füzetek, könyvek, képeslapok, térképek, valamint természetes anyagokból készült ékszerek és emléktárgyak kaphatók.

Oroszlány Bányászati Múzeum

Az 1979-től működő (Felső-telep - XVI. akna) múzeum állandó kiállításán az akna- és a bányagépek mellett üzemi zászlók, bányászegyenruhák és egy ásványgyűjtemény is látható. A múzeum a bányaművelés történetétől a geológiai szelvényekig, a bányáslámpáktól az egykori mérnököszközöktől az udvaron kiállított nagyméretű berendezésekig számos különlegességet tartogat.

Nyitva: munkanapokon 6:30-14 óráig, máskor bejelentéssel. Telefon: 34/360-122/25-31

Majki remeteség

1748-ban alapított egykori kamanduli remeteség 17 kis különálló remetelakása, a barokk templom megmaradt tornya, a kastély, a kerítőfal díszes szobrokkal ékesített kapuja, a parkjában hatalmas jegenyefenyők állnak. Az erdő fái közt álló kis kápolna jelent műemléki látnivalót. A remeteséghez vezető út mentén horgásztó található, melynek egyik lefolyó ágán műemlék vízimalom van.

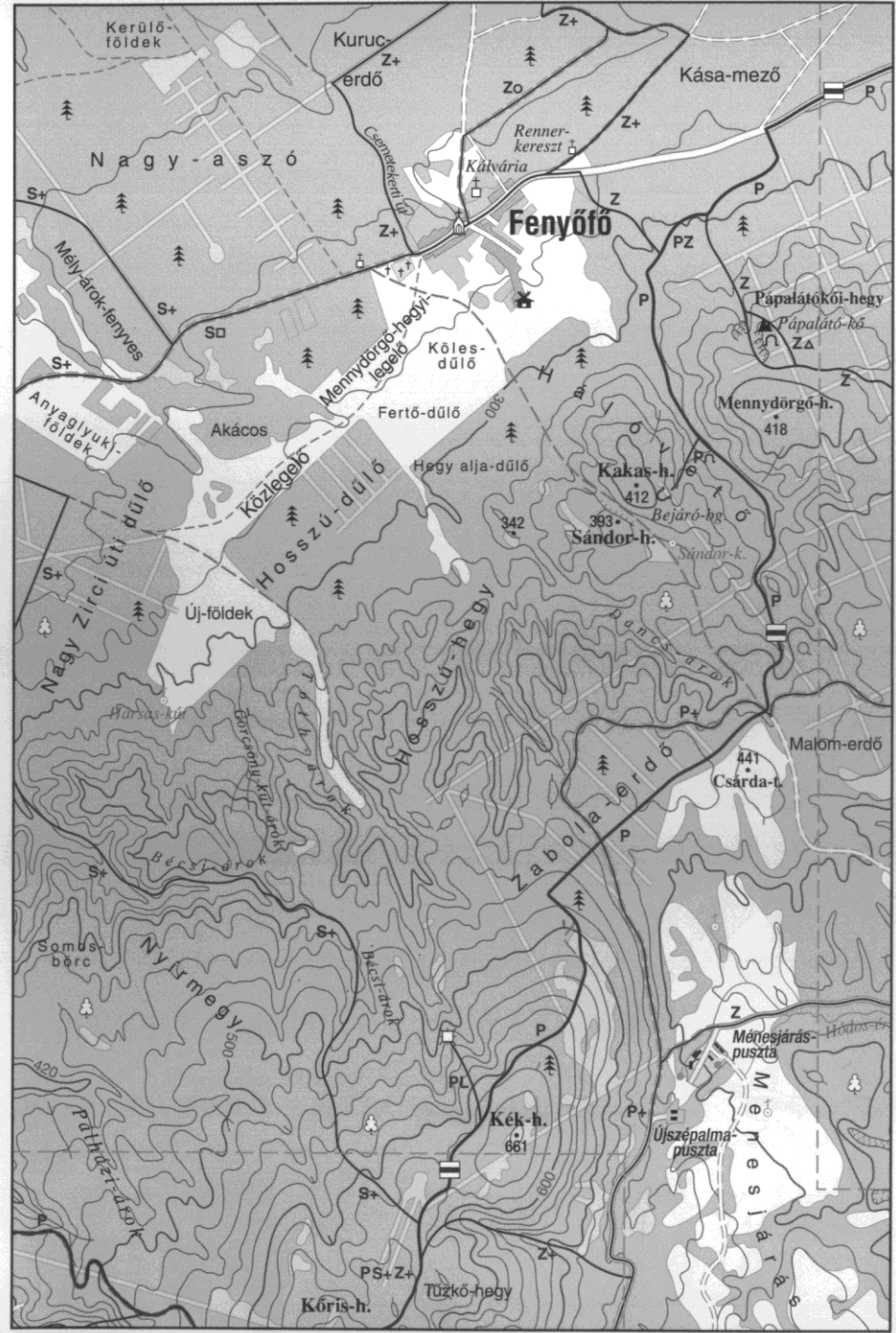
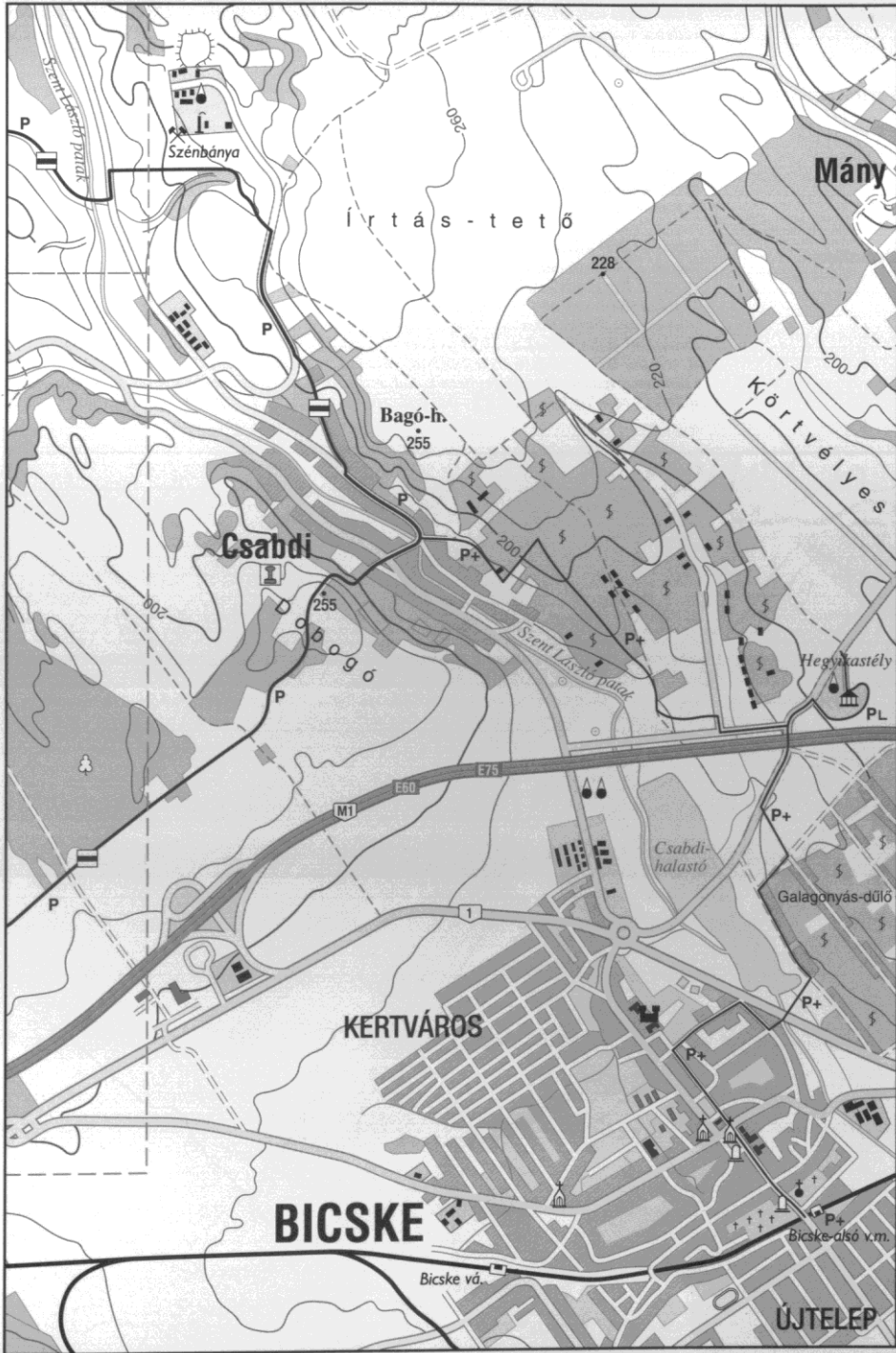
A remeteség egyik házának kiállítása az itteni ásatások leleteit, az alapítás iratait őrzi. A középkori kolostorkertek rekonstrukciójában a liturgikus jelentéstartalmat hordozó virágok és a herbák egy csoportja látható.

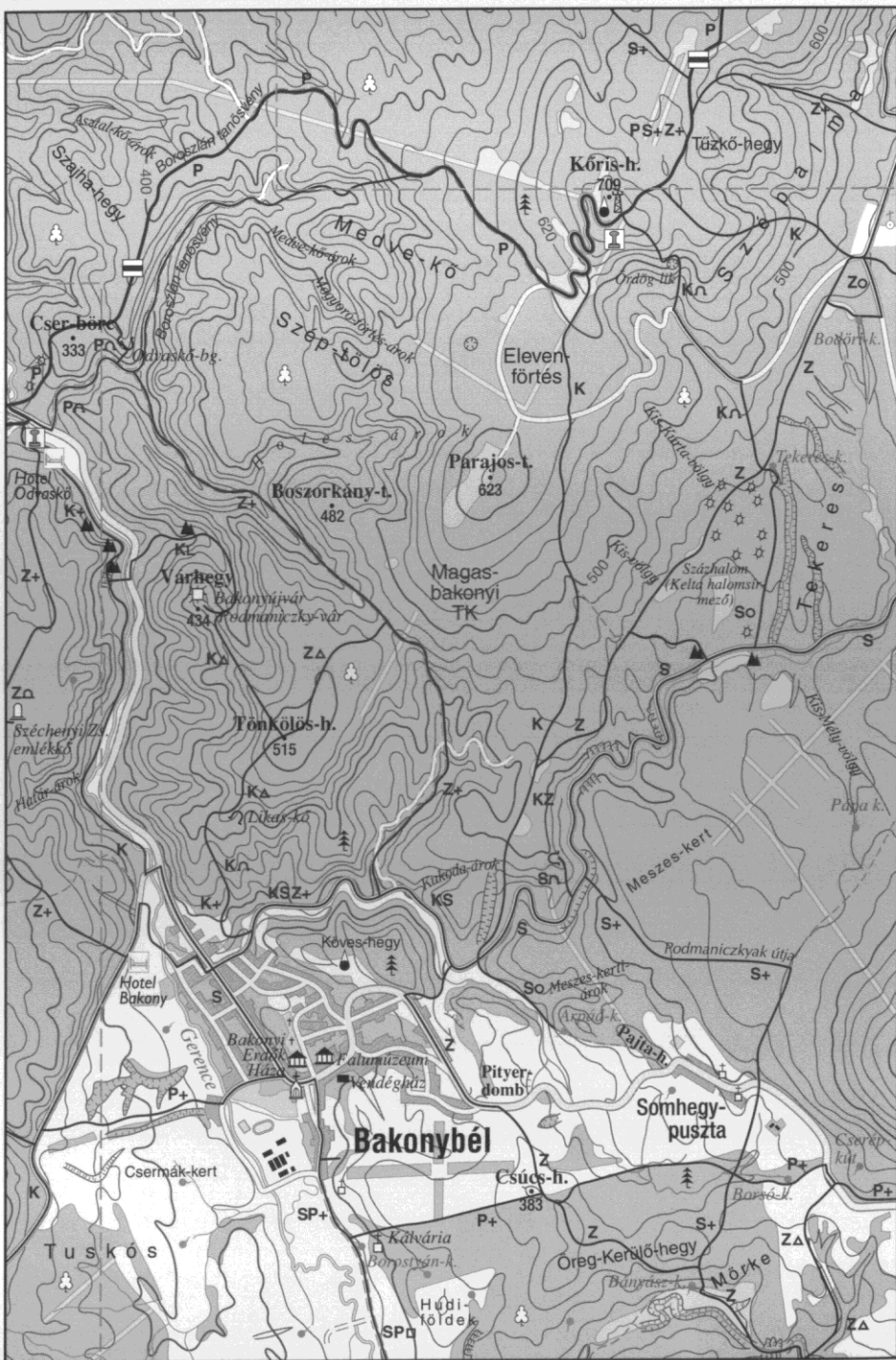
A néma barátok (kamalduliak) remeterendjét az itáliai Camaldoliban alapította meg Szent Romuáld 1012-ben. A bencés rend remeteága - ruhájukról fehér bencéseknek is neveztek őket -, ahol a szerzetesek három év kolostori élet után remetekunyhójukba vonultak vissza, magányos életük imával, böjtöléssel, elmélkedéssel és munkával telt. Magyarországon a XVII. században telepedtek le, és egyik kolostoruk Majkon volt. A remetelakok sajátos épületegyüttest alkotnak, ezt sikerült több év munkájával helyreállítani, és a benne kialakított A kamalduli Remeteség című kiállítással a nagyközönségnek bemutatni. Nyitva: Márc. 30-okt. 31. hétfőn 10-18 óra között (máskor csak előre bejelentett csoportoknak) Telefon: 34/360-971

Vértessomló

1300 lelkes település. Az 1871-ben, itt megnyílt Mária-bánya volt Magyarország 3. szénbányája. De legújabb kutatások szerint már 1746 előtt is szénét ástak az akkori Sömle határában.

A helység régi neve Semele a rómaiak idejére vezethető vissza. 1051-ben a hegyek alján vívta fényes győzelmet I. András király III. Henrik német császár hadaival. A megfutott német sereg eldobált vértjeiből maradt a hegységen a Vértes elnevezés. A törökidés teljesen megsemmisített Semele falvat is. Bajorországból Würtzburgból telepítették újra.

Gerencsérvár

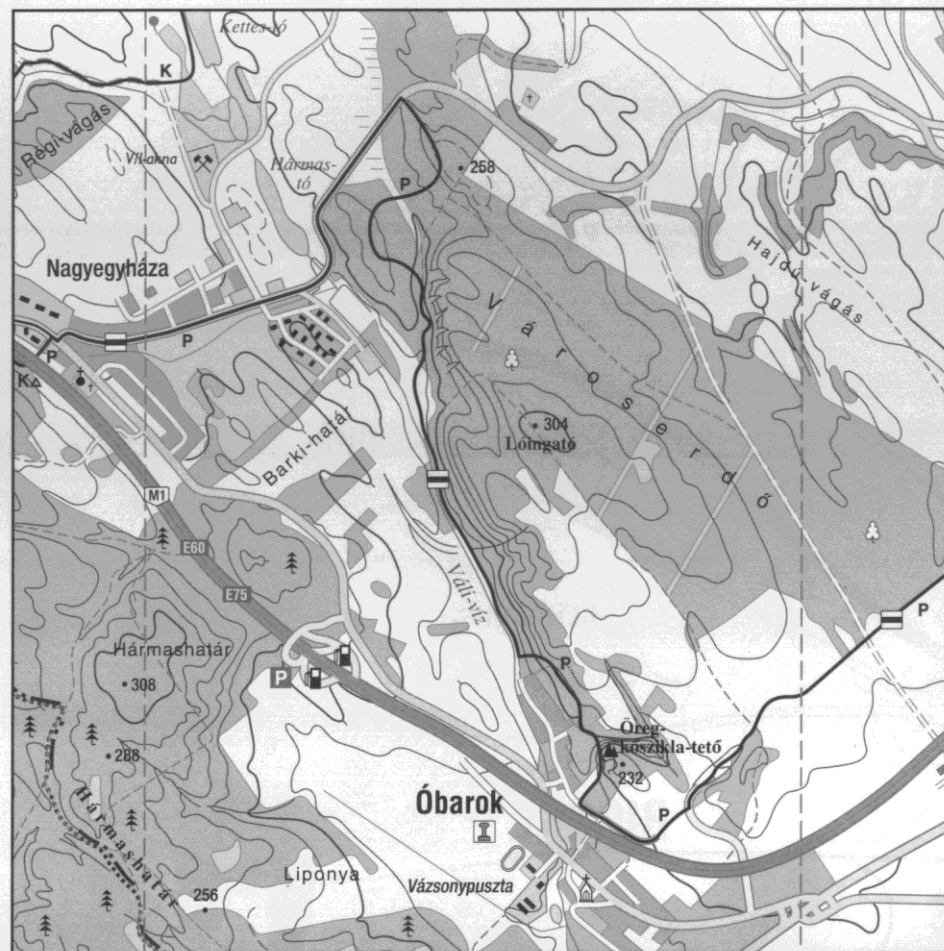
A vár tagja volt a Neszmély - Tata - Vitény - Gesztes - Oroszlánkő - Gerencsér - Csókakő védelmi vonalnak. Neve fazekasságra (gölcncsér, gelencsér) utal. Nem volt komoly erősség, inkább csak lakótornys vadászlak. Királyaink bizonyára szívesen jártak ide vadat ejteni.

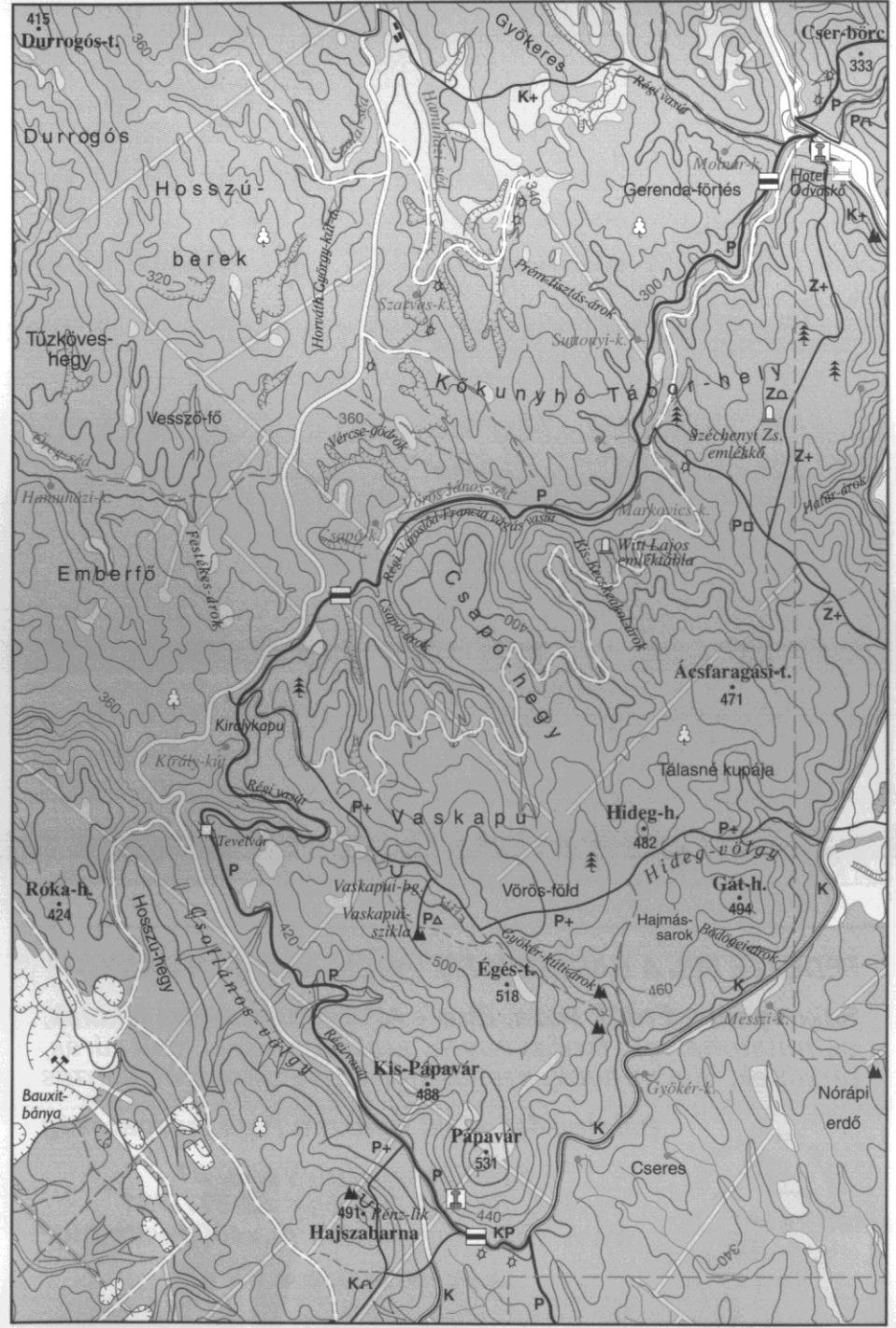
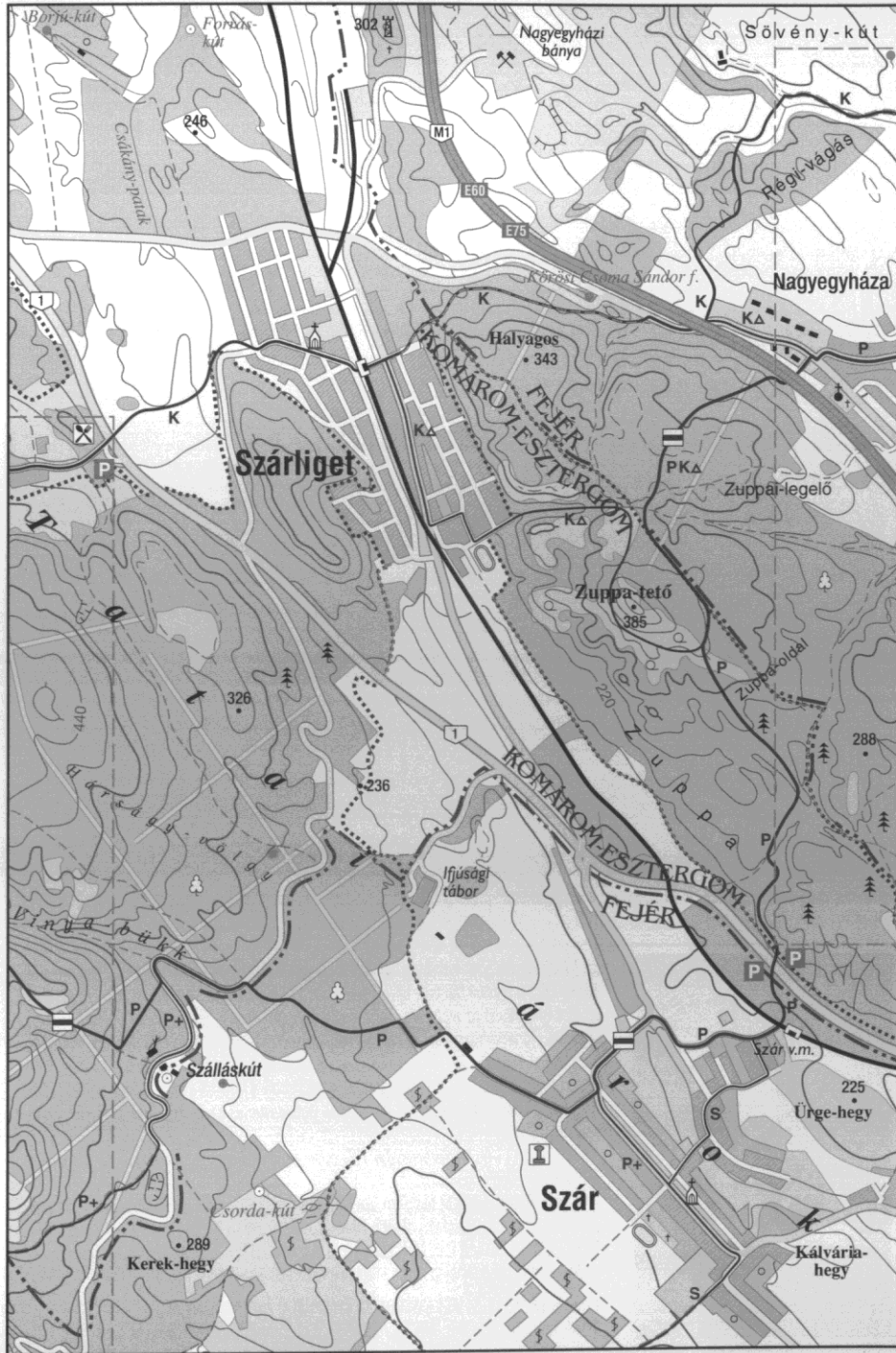
Vértesszentkereszt

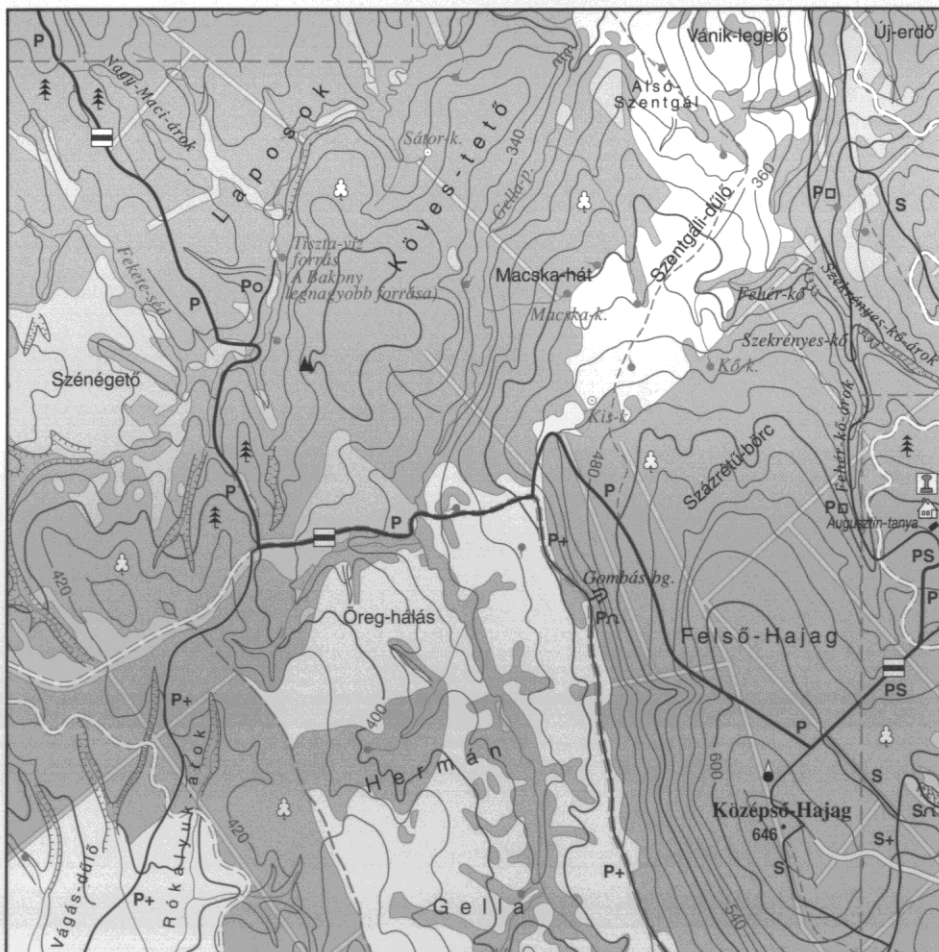
A XII-XIII. században épült, román stílusú vértesszentkereszt kolostor és templom mai romos állapotában is azt igazolja, hogy annak idején méltó társa volt Jáknak, Lebénynek vagy Zsámbéknak. 1146-ban kelt oklevél említi először. A bencések által lakott - később a ciszterciák birtokába került - kolostor a török időkben vált néptelenné. Végso pusztulásában az is közrejátszott, hogy az Esterházy-család a környékbeli községek újratelepítésekor építőanyagként használta faragott kőveit, de ami megmaradt, az is csodálatunkra méltó. A romok egy része Tatára került, ez adta a „műromok” zömét.

Oroszlány

Város 21 000 lakossal. Nevét feltehetőleg az egykori birtokos Csák nemzetség címerállatáról kapta. 1383-ban említették Oroszlankew formában. A XV. sz. közepén a gesztesi várral együtt a Rozgonyi család zálogjóságai között említették. A török időkben szinte állandó csatározások színtere volt és elnéptelenedett. Esterházy Antal, 1701-ben hozott ide új telepéseket főként Pozsony, Nyitra és Trencsén megyéből. Oroszlány fejlődésének az 1930-as évektől a saját bányatelepek megnyitása adott lendületet. A települést 1954-ben "szocialista várossá" nyilvánították. Az 1970-es években a szénbányászatot visszafeljesztették, helyettük új ipari üzemeket létesítettek. A még ma is működő Márkushegyi és XX. Bányászati 1994-ben egyesült a Vértesi Erdőmű Rt.-vel.

FEDEZZE FEL A BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARKOT!

Bakonybél – Erdők Háza, Zirc – Arborétum, erdei iskolák, bemutatóhelyek, tanösvények, szakvezetések, nyílt túrák, térképek, kiadványok, szálláshelyek, kerékpárkölcsonzés

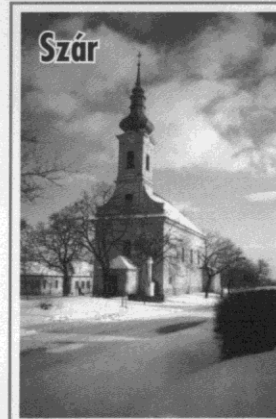
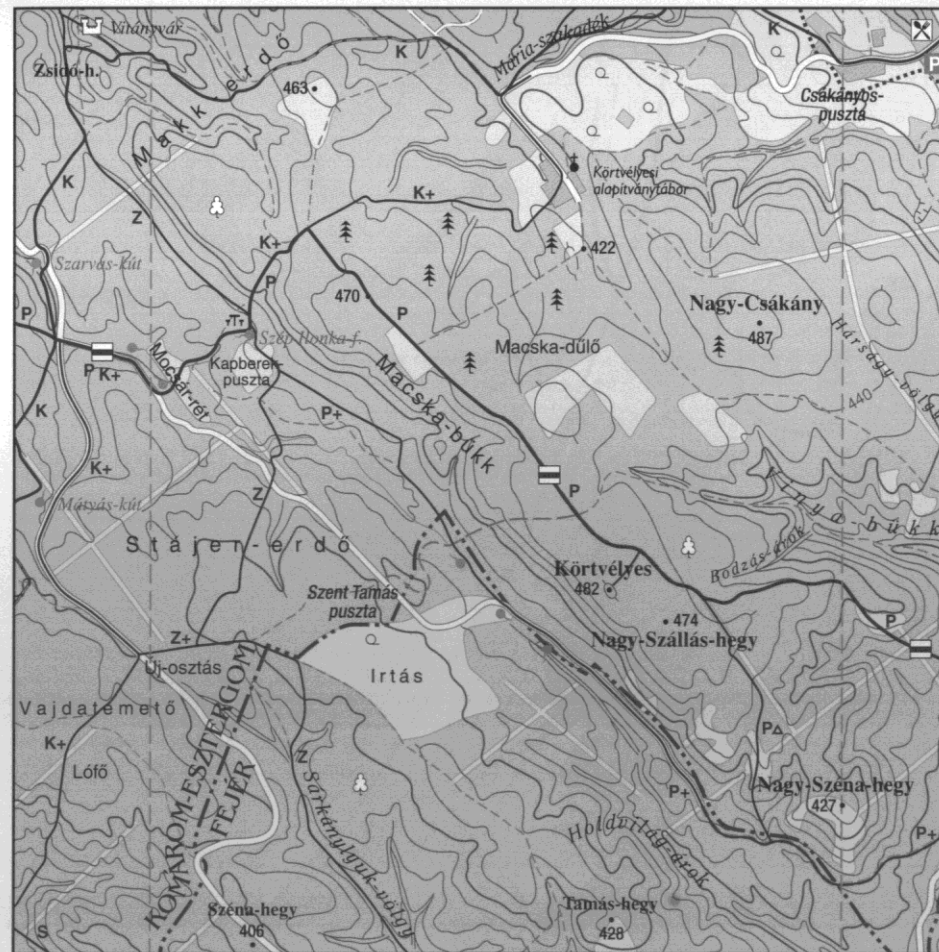
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8200 Veszprém, Vár u. 31.

Tel.: 88-577-754, Fax: 88-577-731

www.bfnpi.hu, bfnp@ktm.x400gw.itb.hu

„Egy varázslatos világ”

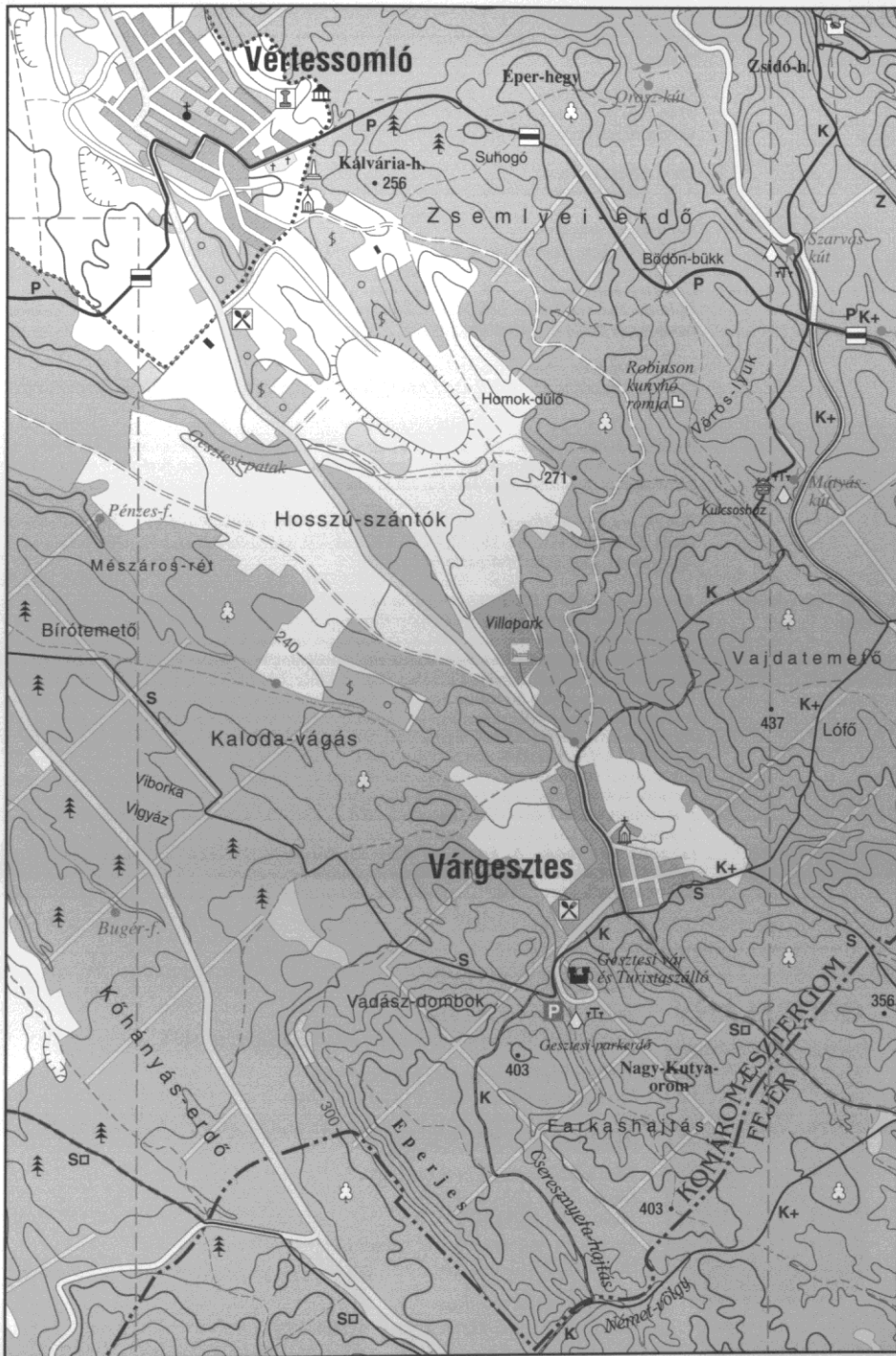
Szár

Az 1724 lakosú Szár község a Budapest–Hegyeshalom vasútvonal mentén, Tatabánya és Bicske között félúton fekszik. Határában bronz korú leletek kerültek elő, és római kori villát is rejt a föld. Nevét az Árpád-házi Szár Lászlótól kapta, aki két fiát (Andrást és Bélát) is trónra segítette. Történetírásokban 1326-ban találkozunk először Szár névvel. A török hódoltság alatt elnéptelenedik. Az 1700-as évek elején sváb telepesekkel népesítik be, 1750-re 140 család lakja. Ekkor építik a templomot. Hamarosan 1700 főre gyarapodik a lélekszám. A lakosság zöme földművelésből élt, később Budapestre és az iparosodó Tatabányára jártak sokan dolgozni.

1946. május 11-én Németországba 170 családot, 1948-ban pedig a közeli Vérteskozma 30 családot telepítettek ki.

Látványok: Római katolikus templom, parókia - Kálvária domb stációkkal - Millenniumi emlékpark. Érkezés előzetes megbeszélés alapján lehetséges az Általános Iskola könyvtárján (Tel.: 22/591-036) Italtolt a Rákóczi F. u. 101. alatt, presszó a Rákóczi F. u. 55. alatt működik. Nyitvatartás: 6.00–22.00 óráig. A településen több élelmiszerbolt is működik.

Információ: SZÁR NEMET KISEBBSÉGI TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT
2066 Szár, Rákóczi F. u. 68. Tel.: 22/591-031 E-mail: sunemet@axelero.hu

Építők Természetbarát Sportegyesület Kulcsosháza

Hárskút „Augustin-tanya” külterület

Szálláshelyek, férőhelyek száma: 24
Sátorozási lehetőség: 30 fő

Rendelés: Szilágyi László
8200 Veszprém, Széruiskert u. 9.
Telefon/fax: (88) 327-608

Vinye

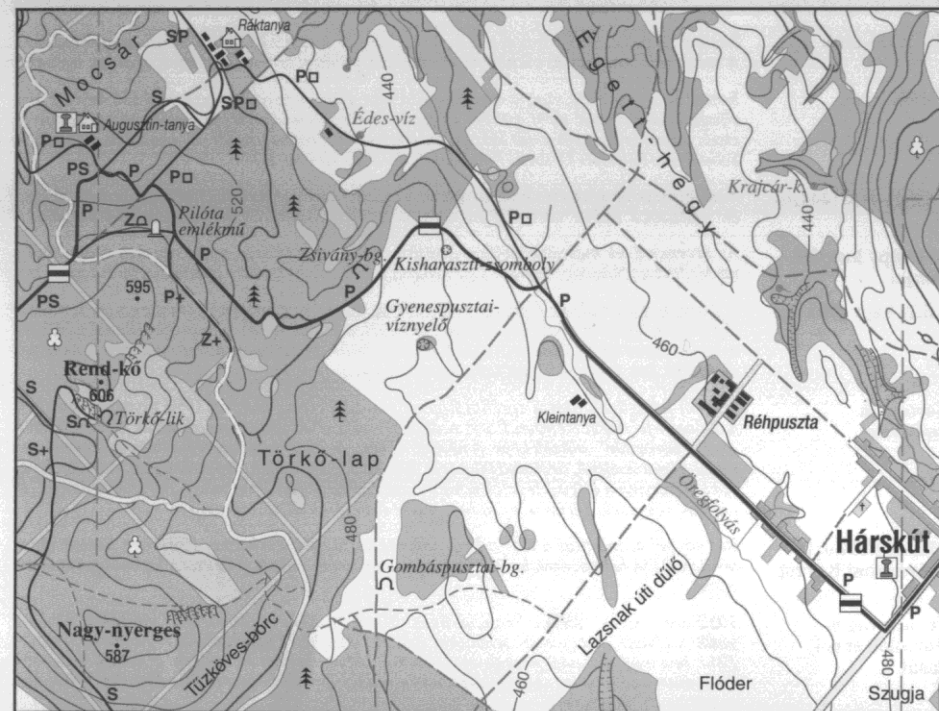
Bakonyzentlászló település része. Neve Vinye-Vihnye-Vignye a szláv eredetű kovácműhely szóból származik. A győriek kedvelt pihenőhelye, több kisebb üdülő, hétvégi- és kulcsosház is található itt, köztük a Győr-Sopron Megyei Önkormányzat Sportigazgatóság 18 férőhelyes háza is. (Telefon: 96/314 255)

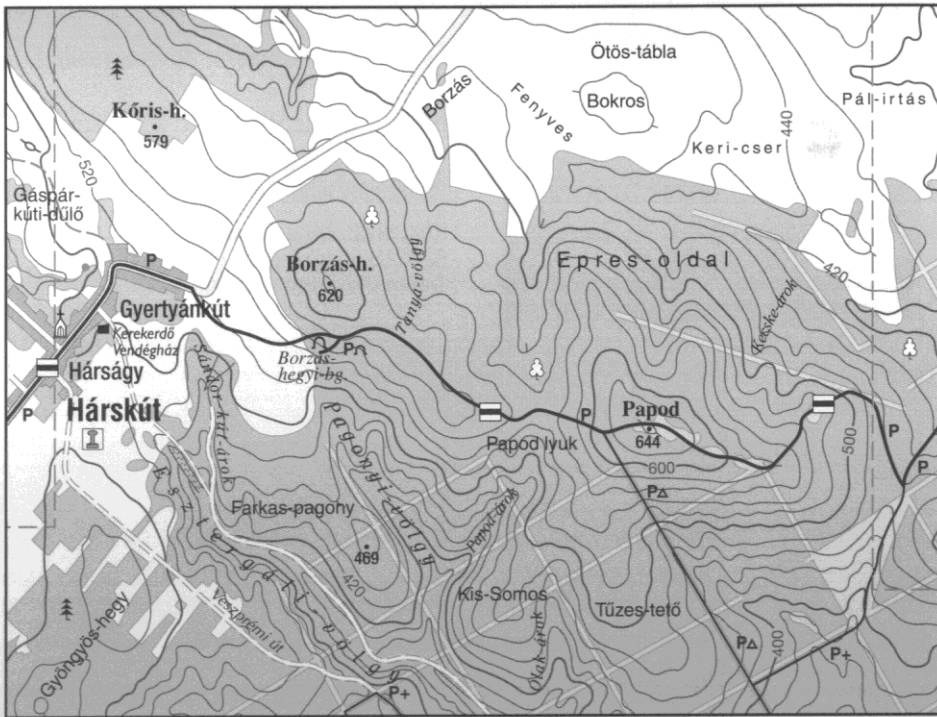
Hódos-ér

A Bakonyt felszabdáló szurdokok egyike a Hódos-ér-patak völgye. Természetvédelmi terület, az erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*) termőhelye. Azért különleges ezen a helyen, mert általában a bükkösök talaját nem kedveli. Itt található a Győr-Sopron Megyei Önkormányzat, Sportigazgatóság 22 férőhelyes kulcsosháza és tábora. (Tel.: 88/465-490)

Fenyőfő

A település a nevét a körülötte található, nagy területen elterjedt, őshonos erdeifenyő, amely 12-15 ezer éve maradt fenn. Oklevelek a falut először 1230-ban említik. Katolikus temploma román alapokon nyugvó, 1771-től barokk stílusban átépített. A XVIII. századig az ugodi és a pápai uradalomhoz tartozik. Bakonyzentlászlóig terjed az ősfenyves, védett őshonos erdei fenyőkkel, ősbörökással. Közeliében bauxit lelőhely található. Útvonalunk csak a védett terület szélét érinti.

Hálövető-árok

Sajátos vadászati módot őriz ez a név. A völgyön át kifeszített hálóba hajtották az apróvadakat. A módszert még ma is alkalmazzák, amikor például a nyulakat élve akarják befogni.

Zabola-erdő

Semmi köze a zabhoz, vagy a megbaboláshoz. Bár a hagyomány szerint 1555-ben a Pápa elfoglalására vonuló török sereget állították itt meg. Eredeti neve, a tulajdonosról Zápolya-erdő, amely a környék sváb lakossága nyelvén Zabolára torzult. A családra emlékeztet Szapolyai (Zápolyi) Orsolya Porván talált díszes sírköve is.

Csárda-tető (441m)

A néphit szerint nevezetes hely. Itt állt az a csárda, amely a bakonyi betyárok kedvelt találka és mulatozó helye volt. Talán még most is fellelhető a hajdani csárda kövei.

Noszloly kunyhó romjai

Az ötvenes évek második felében itt állt a Veszprémi Bástya természetjáró szakosztály, párférőhely Noszloly Gáspár kulcsosháza és a Székesfehérvári Építők kisebb kulcsosháza.

Kőrös hegy (709 m)

A Kőrös-hegy a Bakony legmagasabb csúcsa, a Kék-heggyel alkotott jellegzetes kettőse a tájeg egyik legszebb része. A csúcson épített település-irányító lokátorállomásnál található a Vajda Péter kilátó, amelyet Vajda Péter, író, költő, pedagógus, természettudósról neveztek el. (1808. jan. 20-án a közeli Valonyán született.)

Boroszlán tanösvény

A körút jellegű, botanikai-zoológiai-geológiai tanösvény, amelyet 1993 tavaszán létesített a Balaton-felvidéki Nemzeti Park. A sétaút jelzése a táblákon megjelenő és fákra felfestett „babérboroszlán” stilizált képe. A névadó növény az elegyes bükkerdők növénye. Egy méteres magasságot is elérő, örökzöld félcserje. Április végén, május elején virágzik. A virágok rövid kocsányokon a felső levelek hónaljában ülnek fürt virágzatban. A párta sárgászöld, a cimpák hegyesek. Termése tojásdad, fekete csontár. Védett, relikum faj.

Magas-Bakonyi Tájvédelmi Körzet

Bakonybél központtal a Kőrös-hegy tömege és tágabb környéke. 1991-ben hozták létre, területe 8754 hektár, ezen belül 478 hektár fokozottan védett. A hegység legvadregényesebb része.

Franciavágás-Városlőd erdei vasút

1952-ben összekötötték a Franciavágás - Királykapu és a Városlőd - Laposok közötti két vasúti szakaszt, de egységes nyomtáv csak 1957-ben lett. Franciavágás és Mórcháza között 1961-ben még a személyforgalom is elindult. Epen maradt hídpillérje a Vörös János-séd völgyében az Öreg-kecskeakol árok torkolatánál látható. A vonal felszámolása 1969-ben indult és 1976-ig tartott.

Mór nevezetességei

Magyar-templom

1887-88-ban épült a középkori plébánia-templom helyén, felhasználva annak nyugati tornyát.

Szent Vendel kápolna

1746-ban fogadalmi kápolnaként építette Weber József és felesége, Szent Lénárd és Szent Vendel tiszteletére, az állatpestis elhárítására.

Szent Rókus kápolna

A 20. század elején építették, neogót stílusban.

Református-templom

Épült 1787-ben, a torony felső része 1880-as években. A karzat, padok az épülettel egykorúak.

Lamberg-kastély

Építette Fellner Jakab 1762-66-ig Lamberg Antal számára, barokk stílusban, gazdag homlokzati és tömegtagolással.

Luzsánszky illetve Lános-kastély

Építette a Luzsánszky család az 1790-es évek elején. Nevét az előtte húzódó lánckerítésről kapta.

Egyéb épületek

Arany János utca: oromfalas népi lakóházak, az 1785-i katonai felmérés által jelzett utcavonalon, fésűs beépítés keresztcsűrös elrendezéssel.

Pincék, prэшázak: Hársfa u. 10. Volt Lamberg-pince, 18. század. Pince utca: 14. klasszicista, 1840. 106, 110, 111, 34, 38, 40, 76. Prэшázak, 19. századból. Házzszám nélkül. Emeletes klasszicista, elől, hátul 4-4 oszloppal. 1840.

Vértés Tájvédelmi Körzet

A hegységnek nincs 500 méternél jobban kiemelkedő része, ám tájképileg és élővilágában is a leginkább magashegységre hasonlít. Kopár gerincek, napsütötte köves lejtők váltakoznak itt mély, nyirkos szurdokvölgyekkel és összefüggő bükkösökkel, cseres-tölgyesekkel, ritkás karszt bokorerdőkkel. Sajátos mikroklíma-zónák változtatják egymást, így a szubmediterrántól az alhavi jellegű növénytakarásokig sokféle botanikai érdekesség fordul elő. Valamikor régen (kb. 60 millió évvel ezelőtt) a hegység dolomitszigetként magasodott ki a környező őstengerből. Mélyedéseibe alumíniumtartalmú bauxit rakódott le, másutt tengeri csigák és kagylók millióiból mészkő keletkezett. A dolomit lepusztulásával jöttek létre a leszakadó hófehér sziklák és szurdokvölgyek. A mészkő részen 32 barlang alakult ki. E geológiai sajátosságok eredményeképpen a déli lejtők szinte mediterrán jellegűek, míg a szurdokokban hűvös-nyirkos klíma alakulhatott ki. Fokozottan védett Fáni-völgy sziklafalain élő a cifra kankalin. Ez a növényfaj igen kényes. Alhavi faj, a sziklás környezetet és a napfényt kedveli, de egyben hűs, paradics levegőre is szüksége van. A hegység déli lejtőinek ritkasága az öves szárlábú. A fokozottan védett területek kivételével szabadon látogatható. Központjának címe: 8083 Csákvár, Széchenyi u. 1. Pf. 32. Telefon, fax: 22/354-166

OROSZLÁNY

Információ kérhető:

Polgármesteri Hivatal

Oroszlány, Rákóczi Ferenc út 78. Tel.: (34)361-444

Művelődési Központ és Könyvtár

Oroszlány, Fő tér Tel.: (34)360-652

Múzeumok, látnivalók:

Majk kamalduli remetiség

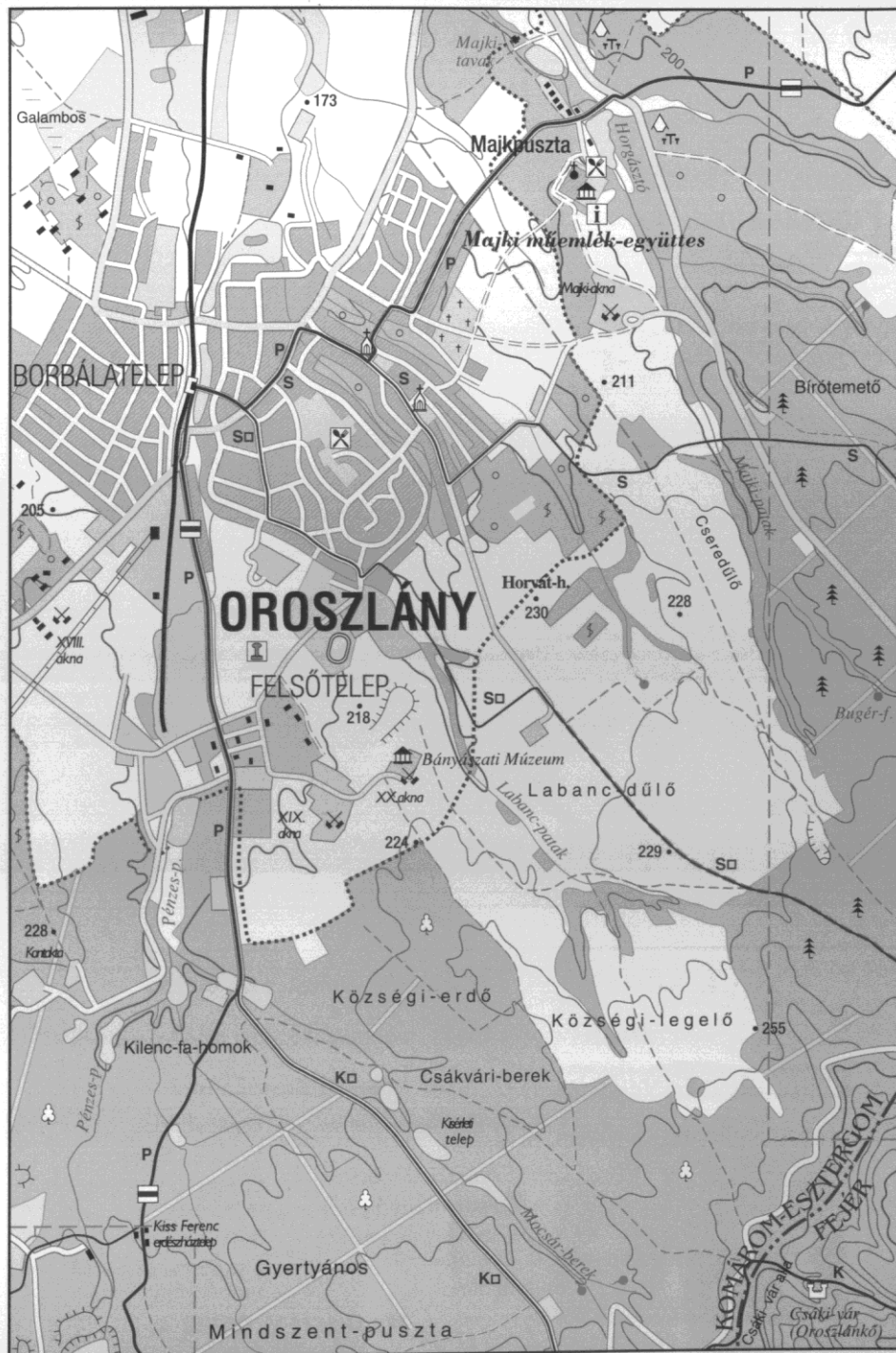
Majk Tel.: (34)361-592

Nyitvatartási idő:

április 01–október 30-ig mindennap 10-16 óráig
november 01–március 31-ig péntek, szombat, vasárnap 10-16 óráig

Bányászati Múzeum

Oroszlány, XX. akna Tel.: (34)704-179

Tevelvár

Feltáratlan földvár. Sáncát a vasútéptéteskor átvágták. A hagyomány szerint a tatárok elöl menekülő teveliek építették. Valószínű, hogy sokkal korábbi, az őskorból származik.

Mátyás-pince

A hagyomány szerint Mátyás király vadászkunyhója volt. Alagút szerű boltozatos építmény. Valószínűleg a XVIII. században épült, kőből.

Hárskút (Haschad-Jitjankut)

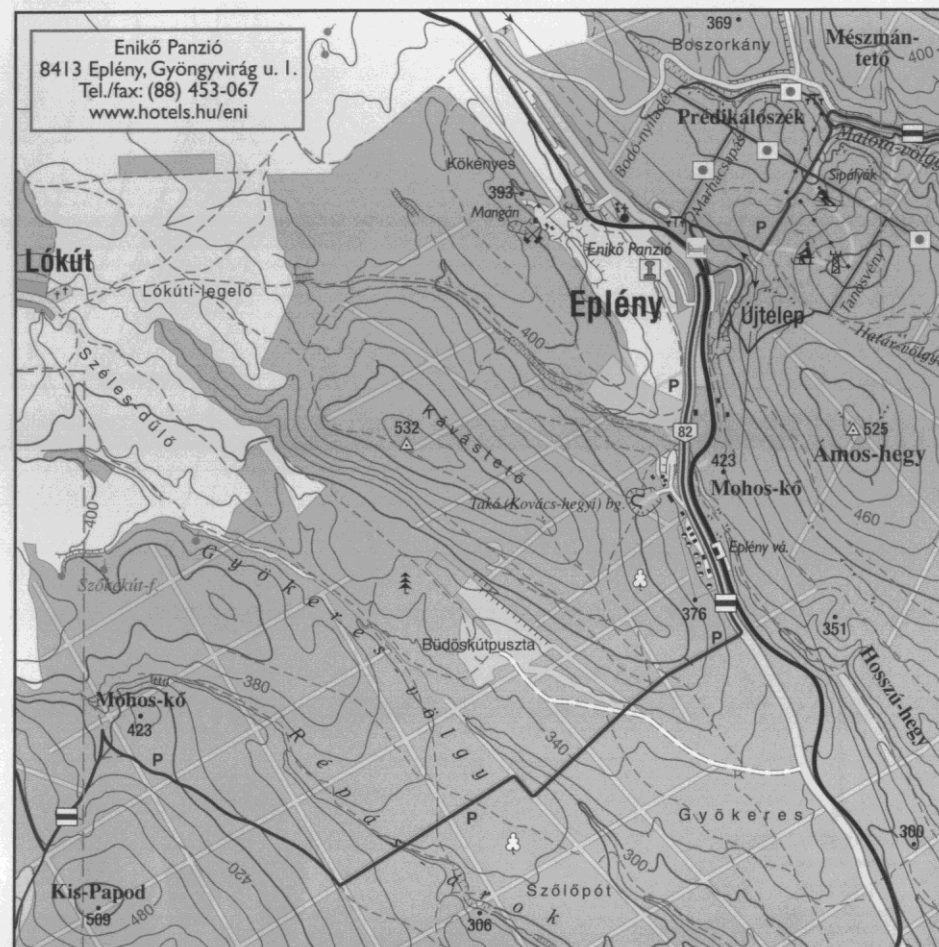
A Dunántúl legmagasabban fekvő faluja. A mai falu 1956-ban, az egyesített Hárságypuszta és Gyertyánkút településekből jött létre. A XVIII. században betelepült, német nemzetiségű lakosság fő foglalkozása a mézesgetés és a hamuszűrőzés volt.

Papod (644m)

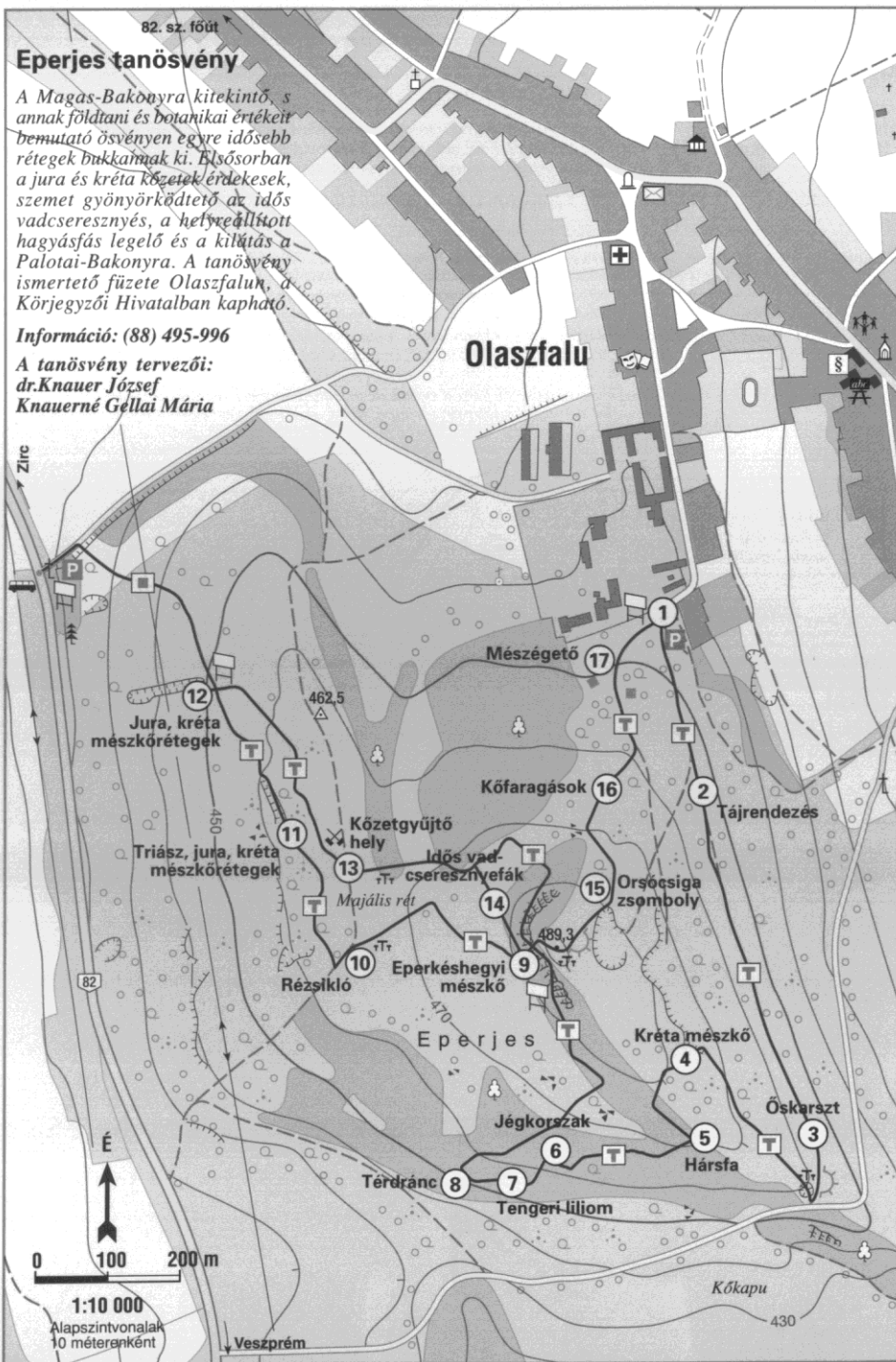
Erdős hegykúp a Magas-Bakony déli vonulatában. Sokáig az alatta lévő lőtér miatt le volt zárva.

Eplény

A zirci medence és a veszprémi fennsík vízválasztóján fekvő település. Az első oklevelek 1749-ben említik, mint Olaszfaluhoz tartozó puszta. A község fejlődése az 1930-as évek elején gyorsult meg. Az mangánércbányát 1929-ben nyitották meg, amely 1979-ig termelt. A község másfél kilométer hosszúságú sípályája országosan ismert, melynek két pályája éjszakai kivilágítással is el van látva. A sípályák közelében szánkópályát is kialakítottak. A sízőket két, egyenként 500-500 méter hosszúságú, tányéros felvonó szállítja az Amos-hegy tetejére. Kedvező hőviszonyok esetén a felvonók 9-21 óráig üzemelnek. 2003. szeptember 25-én ünnepélyes keretek között adták át az Amos-hegyi Pihenőerdőt, mely 230 hektár területen tanösvénnyel, kilitóval, tornapályával, erdei játszótérrel várja a kirándulókat.

Enikő Panzió
8413 Eplény, Gyöngyvirág u. I.
Tel./fax: (88) 453-067
www.hotels.hu/eni

**WEKERLE SÁNDOR
MÓR
SZABADIDŐ KÖZPONT**

8060 Mór, Táncsics M. u. 25.
Tel.: 22/407-141
E-mail: szabadidokozpont.mor@axelero.hu

Szolgáltatásaink:

Zenés, táncos rendezvények	Élményfürdő
Színházi előadások	Wellness-fitness
Terem labdajátékok	Egészségügyi és sportmasszázs
Úszás (6 pályás 25 m-es medence)	Büfé
Szauna	Csoportos és baráti rendezvények

Nyitva: H-V: 06-22-ig

15 ezer lakosú város a Bakony és a Vértes között. Régészeti leletek alapján tudjuk, hogy a vidék több ezer év óta lakott. Az itt húzódó fontos hadi utak már a Római Birodalom idejében jelentőséget kölcsönöztek a településnek. A honfoglalás után 1080-ban említi oklevelén először, a hosszú időn át a csákokai uradalomhoz tartozó Villa Mourt. Gazdasági felemelkedésére jellemző, hogy 1403-ban árumegállító helyé vált. A török időkben a Török Birodalom és a Magyar Királyság peremén elhelyezkedő falu állandóan ki volt téve az ismétlődő végvári harcoknak, háborús pusztításoknak. A 15 éves háború idején szinte teljesen elnéptelenedett. A török kiűzése után az uralkodói ösztönzésre, 1698-tól betelepült németek virágoztatták fel ismét. A Bakonyt a Vértestől elválasztó, tektonikus eredetű Móri-árok mentén fekvő várost történelme folyamán többször sújtotta földrengés. Emlékezetes az 1810. január 14-i földrengés. A város börtormentéséről vált nevezetessé.

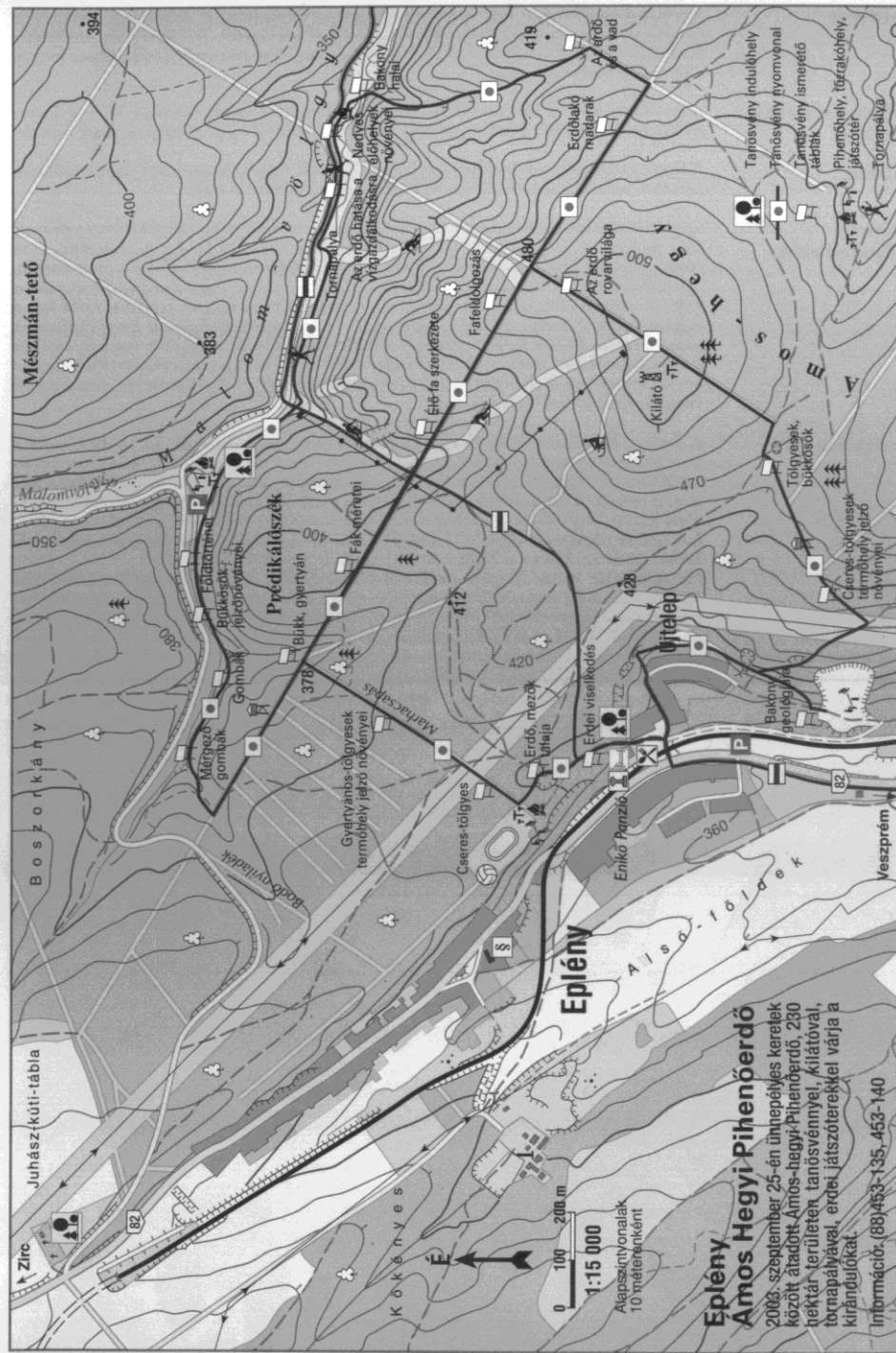
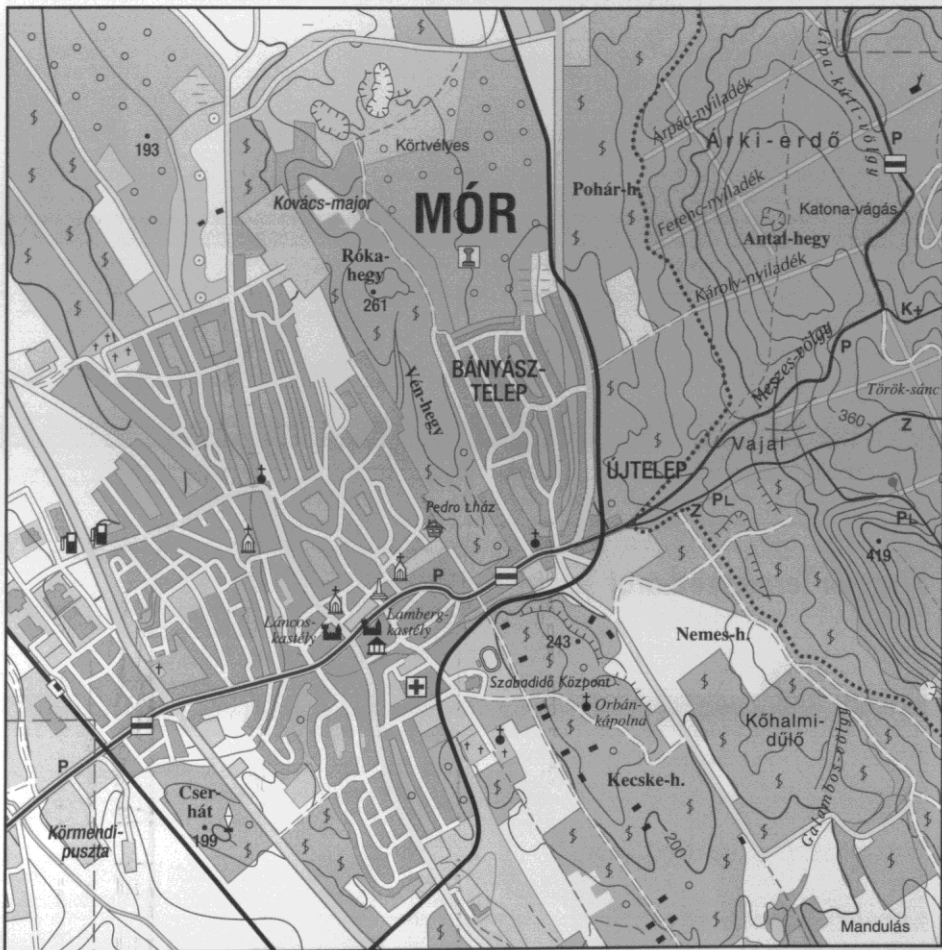
Mór nevezetességei

Kapucinus-templom

A Kapucinus tér magasabb, keleti oldalának széles, lépcsőzetesen megközelíthető magaslatán rendházal egybeépítve. A korábbi épület a mai, historizáló formáját 1880-81-ben kapta Aixner székesfehérvári építész tervei nyomán.

Kapucinus rendház

A templommal egybeépítve, egyetemleges, nyolctengelyes kivitelű. Együtt épült a Kapucinus-templommal 1695-1701-ig. Kb. 10000 kötetes rendi könyvtára van.

Eplény
Amos-hegyi Pihenőerdő
 2003. szeptember 25-én ünnepélyes keretek között átadott Amos-hegyi Pihenőerdő, 230 hektár területen tanösvénnyel, kilátóval, tornapályával, erdei látszótérrel várja a kirándulókat
 Információ: (88)453-135, 453-140

Alsóperce

Egykori Árpádkori falu, erre vezetett a rómaiak egyik hadiútja is. Nádasdyak építettek itt vadászkastélyt, amely ma kécsillagos szálloda (Park Szálló, Tel: 06/30/491-0900 Tel: 06/30/491-0900). A körülötte lévő park ma arborétum. A pusztá mellett működött az ország első külszíni bauxitbányája.

Márkus szekrénye (503m)

A monda szerint volt Mátyás királynak egy Márkus nevű udvari bolondja. Ő ezt a hegyet jelölte meg szekrénye gyanánt, ahová a király asztaláról elcsent ezüst serleget rejtette.

Kálista

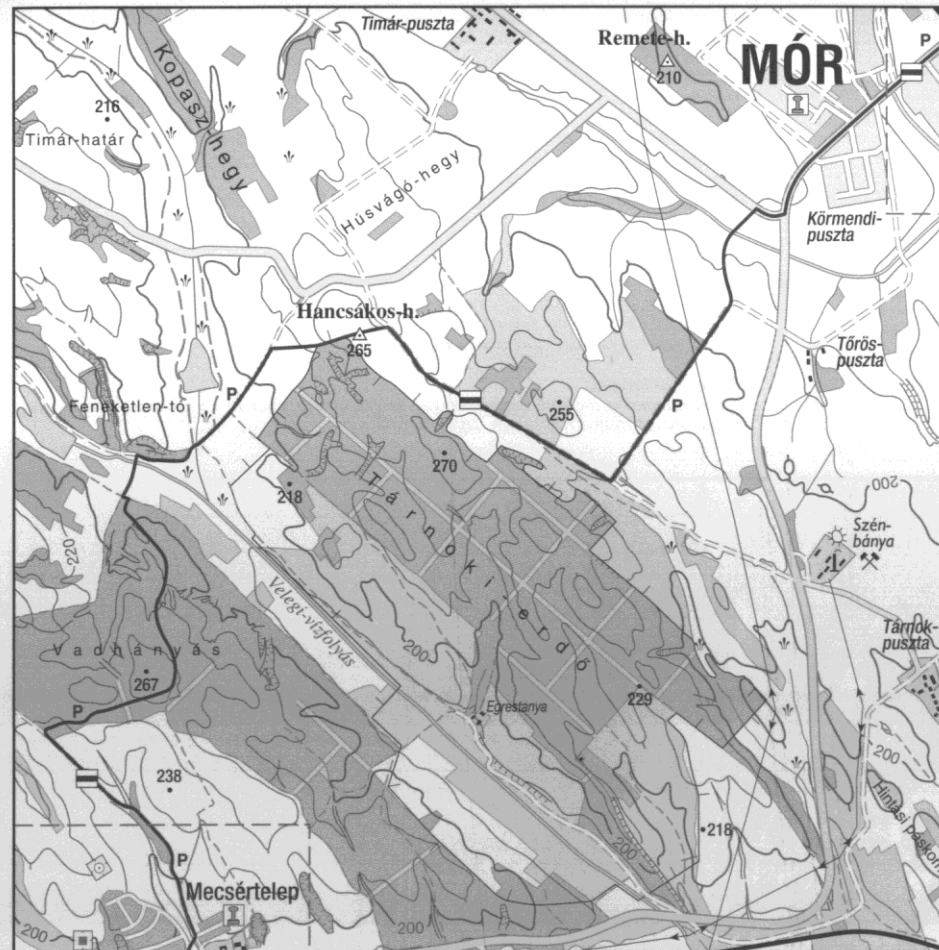
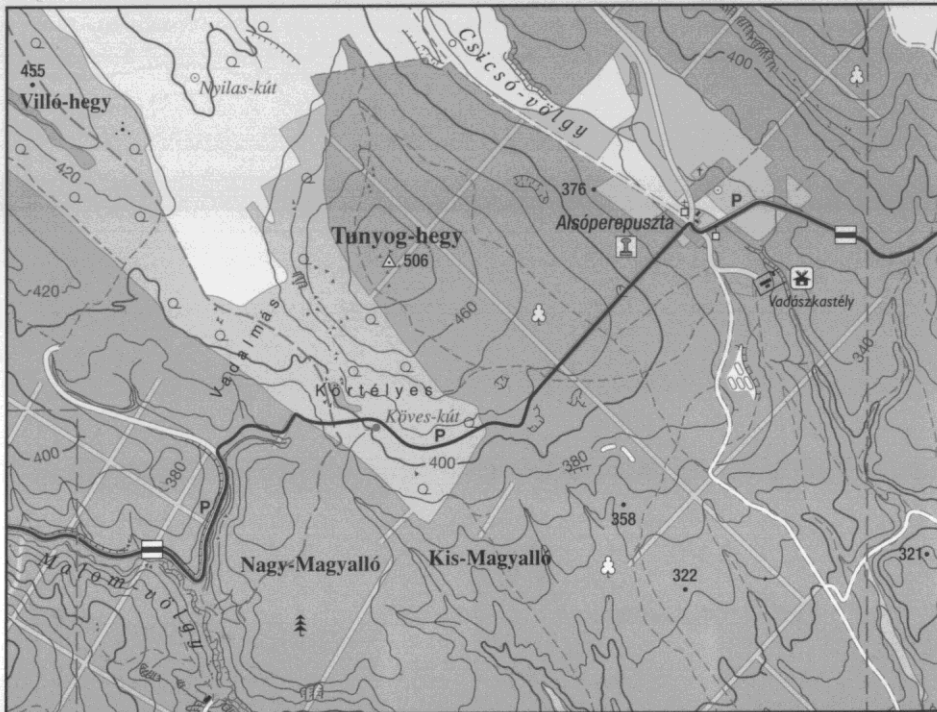
Bakony és a Balaton-felvidéken gyakran előforduló tájszó. A tartósabb ideig vízállásos részeket, tavacszkákat nevezik így. Helyenként kátyú értelme is van.

Bátorkő (Pusztá-Palota)

Sziklára épült lakótorony. Romjaiban is látványos vár, a háromemeletes lakótorony északi fala még ma is dacol a pusztulással. Építéséről semmi bizonyosat nem tudunk, csak valószínűsíteni lehet, hogy a Szalók nemzetség birtoklása idején IV. Béla rendelkezése nyomán épült. 1271-ben már állhatott, és a XIII-XIV. sz.-ban egy váruradalom központja volt, és egyben a hegységen átmenő utak őrzésére, vámszedésre is szolgált. 1326-ban a Csákok elcserélik Károly Róbert királlyal. 1350-ben Nagy Lajos a Kont családnak adományozza, tőlük az Újlaki család örökl. Szerepét fokozatosan Palota veszi át, amelyet a magyar reneszánsz számottevő helyévé fejlesztenek. 1740-ben szerepel először a Pusztapalota néven egy per során. Később ezen a néven említi néhány földrajz könyv, és ezen a néven vonul be az írók és költők műveibe.

Várpalota

A Bakony és a Sárrét határán épült város. Rómaiak, népvándorlás kori népek, majd a honfoglaló magyarok telepedtek le. A Csák nemzetség tulajdona 1350-ig, később az Újlaki család birtoka egészen 1524-ig. Ez ideig ók Várpalota urai, Palota várának megépítése is az ő művük. A törökök előrenyomulásával a vár hadászati jelentősége megnőtt. 1559-1564 között Thury György kapitány vezetésével hősiességgel megvédték a várat, csak 1593-ban tudták véglegesen elfoglalni a törökök, de 1687-ben ismét magyar fennhatóság alá került. Abban az időben a Zichy család a település birtokosa. Palota a XVIII. század közepére virágzó mezővárossá vált. 1876-ban megnyitották a külszíni lignitbányát, majd megkezdődött a mélyművelésű bányászat is. Ezen iparág visszafejlődését a város is megszenvedti. 1951-ben jött létre Palota, Inota és Pét egyesülésével a mai város, de Pétfürdő 1997-ben az elválás mellett döntött.

Kisgyón Természetbarát Telep

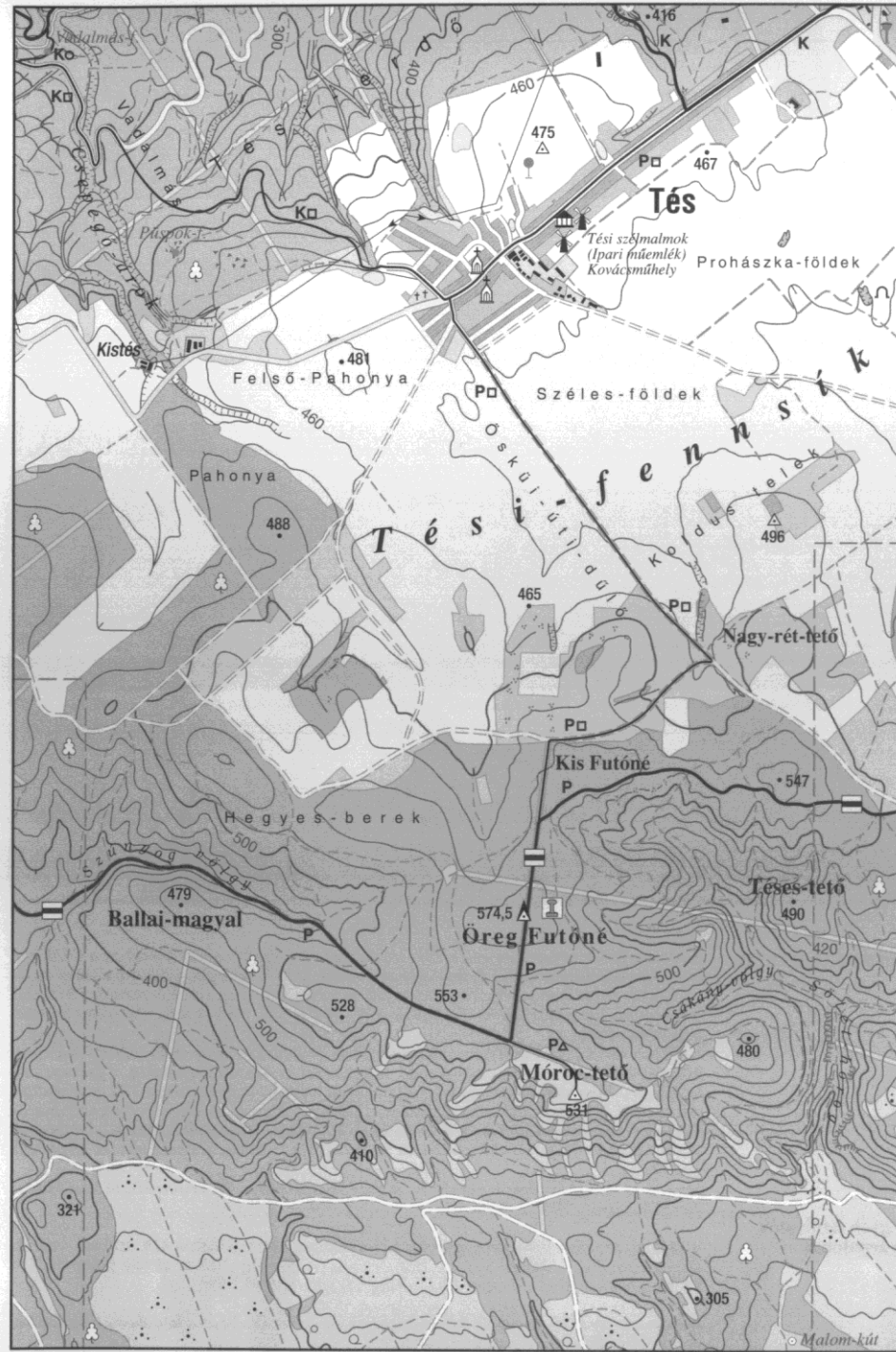
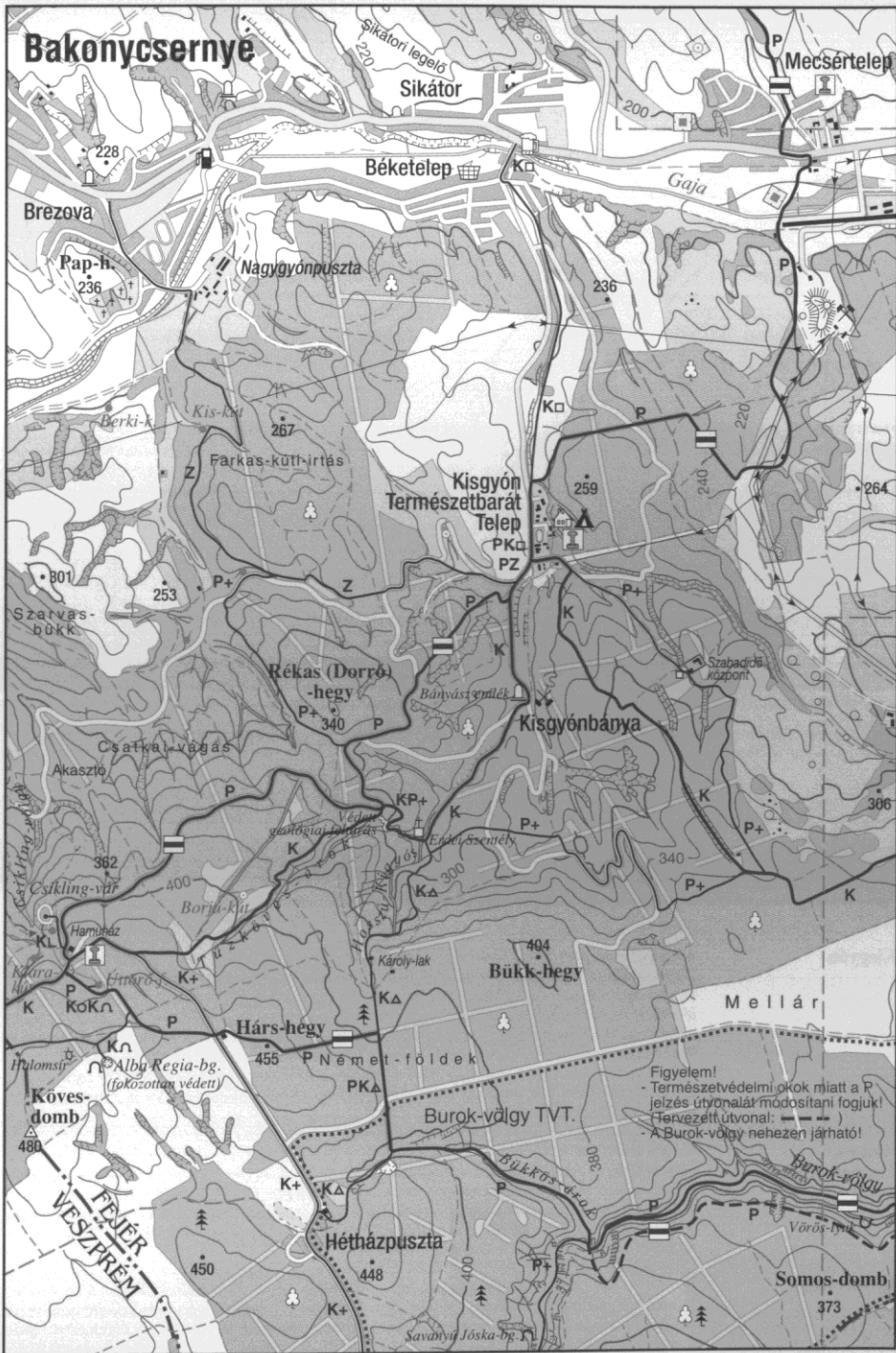
Bakonycsérnye D-2 km területén, festői környezetben található ez az országosan egyedülálló kulcsosház együttes.

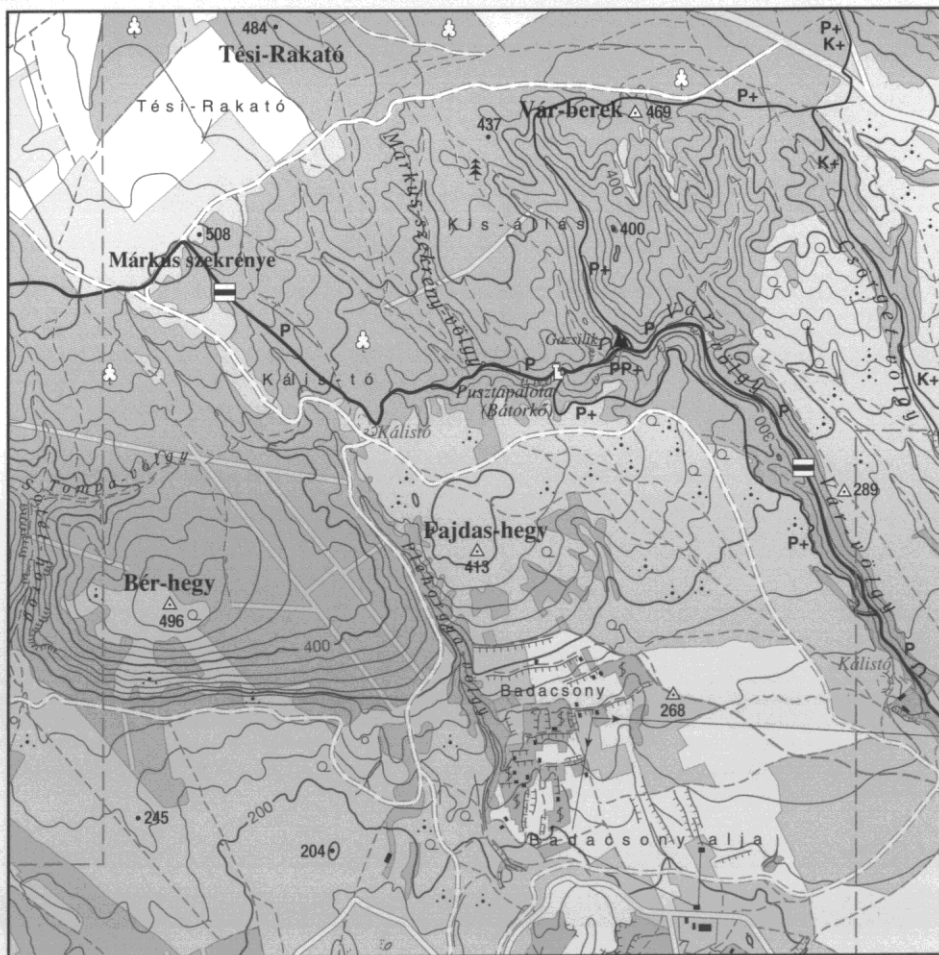
A Fejér Megyei Természetbarát Szövetség Egyesületei üzemeltetik a 12 kulcsosházból álló Természetbarát Telepet, amely egész évben tőrak, táborozások, erdei iskolák színhelye.

A Telep szolgáltatásai: kulcsosházak, sátorozási lehetőség, sportpálya, büfé, turistapihenő, tűzrakóhely, vízvételi lehetőség, illemhely, nyilvános telefon, bélyegzőhely.

A házak befogadóképessége 4 - 36 fő, sátorozási lehetőséggel. Minden ház rendelkezik berendezett főzőkonyhával, zuhanyzóval és WC-vel. A házak egy részében egyedi fűtési lehetőség és közös helyiség is van.

A házak üzemeltetőinek címe megtalálható a www.fejer-tura.hu honlapon, és a Szövetség is szívesen ad felvilágosítást telefonon vagy a fogadóóráin.

Újlak (Thury)-vár

A város legfőbb nevezetességét, a XIV. századi eredetű Újlak-várat általában a török kor híres várvédő kapitányáról Thury-várnak nevezik. A XIV. századi gótikus palotára épült a XV-XVI. században a négyzetes alaprajzú, négy saroktornyos vár. Két tornyát 1845-ben lebontották, így a mai épületnek csak az a két tornya van, melyek a homlokzattal a város jelképévé váltak.

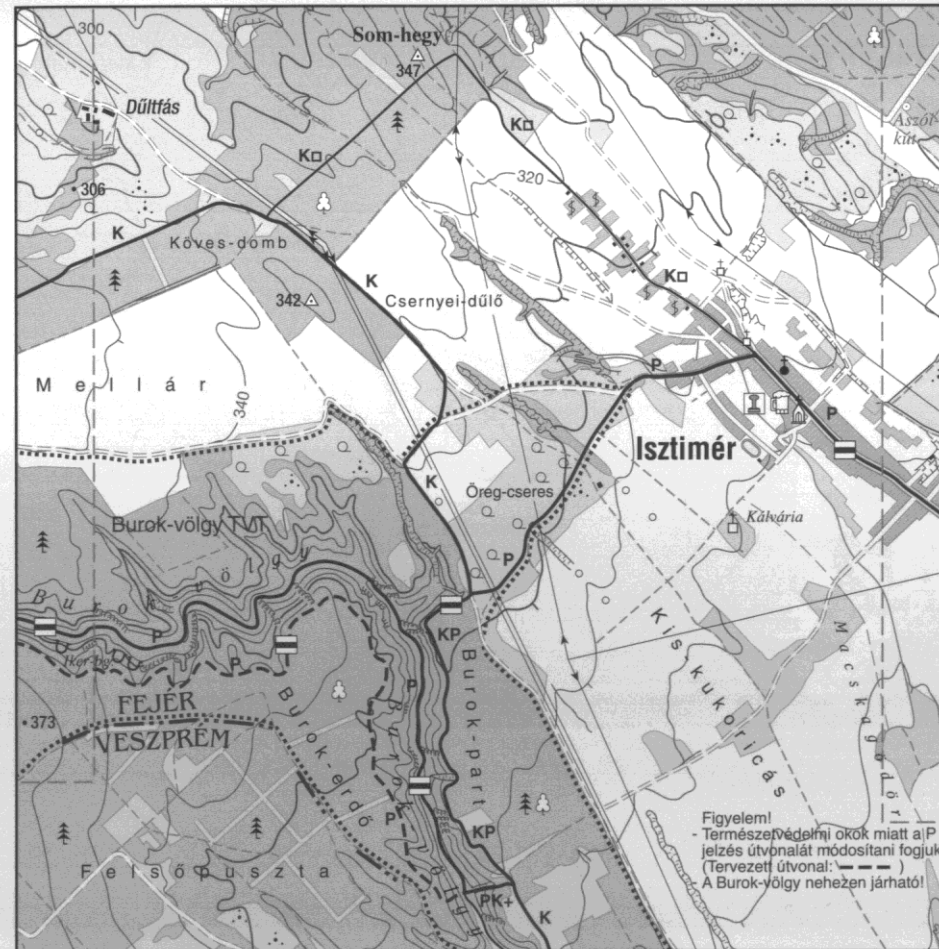
A várban van Közép-Európa egyetlen vegyészeti kiállítása, a Magyar Vegyészeti Múzeum. Állandó kiállítása a vegyipar történetét dolgozza fel az ókortól napjainkig. Ugyancsak itt található a Várpalotai Szénbányák Vállalat által, a helyi szénbányászat 100. évfordulója alkalmából 1976-ban alapított gyűjtemény. Állandó kiállítása: „A várpalotai szénbányászat története” címmel működő modelleket, kőzetgyűjteményt, őslénytani leleteket, a bányászok életét, valamint Nagy Gyula festő és id. Szabó István szobrász bányász témájú alkotásait mutatja be.

Mind a két kiállítás, ápr. 1-okt. 31-ig, keddtől-vasárnapig, 11-17 óra között van nyitva. (Telefonszámuk: 88/472-391)

Egyéb látnivalók Várpalotán

A Jókai u. 15. alatt, tízemeletes tömbházak tövében található, felújított XIX. századi eredetű, klasszicista stílusú lakóházban van a Helytörténeti Gyűjtemény. Nyitva: szerda, csütörtök.: 10-13.30, pénteken és szombaton: 10-17 óráig. (Telefon: 88/473-996)

A Zichy kastély 1725-ben épült, barokk stílusban. Az épület 1913-ban a honvédség tulajdonába került; egy ideig itt volt a tüzérmúzeum.

Kisgyón

A kisgyóni terület 1541-ben várpalotai, 1696-ban a csókakői várhoz tartozott. 1720-tól a Zichy családé volt, amely a múlt század közepén két részben eladta. 1913-ban az állam visszavásárolta katonai célokra, és a Honvéd Kincstár kezelésébe adta át, amely fűrésztelepet létesített itt. A térségben az első kísérletek a szénbányászat megindítására a XIX. sz. közepén történtek. 1913-ban a kisgyóni területen is kutatásokat folytattak. A felfedezett szénvagyon kiaknázását csak 1920-ban kezdték meg. A vasút és villamos energia híján igen lassú volt a fejlődés. A bánya 1948-tól kezdett nagyobb ütemben fejlődni, és 1972-ig termelt. Az egykori szénbányára ma már csak a bányászmtörtéki emlékműve és a szénszétválogató maradványai emlékeztetnek.

Kisgyóni Természetbarát Telep

A hátrahagyott bányászlakásokat 1980-ban a fejér megyei természetbarátok vehették birtokukba, és 12 kulcsosház kialakításával létesült a Kisgyón Természetbarát Telep, amely azóta országosan ismert és kedvelt természetbarát teleppé fejlődött. Igen sok látványosságot, érdekességet ígér a gyönyörű erdei környezet, de érdemes többnapos programot tervezni a vadregényes környék bejárására. Bodajk, Mór, Zirc, Várpalota környékére irányuló autós és kerékpáros túráknak is kedvező bázishelye.

Mecsértelep

Néhány évvel ezelőtt elhagyta ugyan nevéből a telep jelzőt, de a Balinkához tartozó hatszáz lakosú településrész még ma is jobbára ugyanazokból az egyforma barakokból áll, amelyeket ötven éve a bányászoknak emeltek. Napjainkban a Balinka-Mecsér nevet viseli. 2003-ban a közeli mélyművelésű Balinkai bánya bezárt.

Figyelem!
- Természetvédelmi okok miatt a P jelzésű útvonalát módosítani fogjuk!
(Tervezett útvonal: - - - - -)
A Burok-völgy nehezen járható!

Iszkaszentgyörgy

Három középkori falu – Atya, Iszka és Szentgyörgy területén alakult ki. A török időkben mind a három település elpusztult, majd Iszkaszentgyörgy néven újra telepedett. A bauxit bányászat 1941-ben indult meg és 1999-ben szűnt meg. Közben önálló településsé vált Kincsesbánya. A bauxitbányászatnak köszönheti – a karsztvíz mélyítés miatt – eredetileg a kastélyhoz tartozó Duzzogó fürdő elpusztulását. 1969-től kezdődött meg a dolomitbányászat.

Bajzáth-Pappenheim-kastély, a parkban, kis magaslaton álló manzárdterős, fallal körülvett barokk eredetű kastélyt klasszicista, majd neobarokk stílusban építették át. Helyi védeltséget élveznek a Kossuth L. u. 1-23 és 2-22, a Rákóczi F. u. 1-67 és 2-70, Szabadság u. 2-36 épületegyüttesek, illetve utcakép valamint az egykori uradalmi magtár. Két temploma van, a régebbi a római katolikus templom (Szentháromság) Rákóczi u. 1., már az 1300-as években említik. (Telefon: 22/441-025) A másik a református templom, Rákóczi u. 31. (Telefon: 22/441-132) 1783-ban épült, barokk stílusban.

Felsőkincses

A kincses elnevezést az ezen a részen is sokfelé előforduló „Szent László pénzről”, a Numulitesektől kapta.

Fehérvárcsurgói-víztároló

A táj legjelentősebb állóvíze a bájos környezetben fekvő, a Gaja patak vizéből felduzzasztott, 223 hektáros víztároló. A Gaja vízének felduzzasztására már a rómaiak is emeltek völgyzárógátát a Vaskapui völgygyorsorban. A víztároló ma a táj egyik gyöngyszeme, amely a közeli Gaja-szurdokkal együtt méltán híres és kedvelt kirándulóhely. A víztárolótól északra elterülő vadaspark nemzetközi hírű.

Guttamási

A községet a Gúth-Keled nemzetség alapította, akik Péter királlyal jöttek be Svábországból. Stoff városából és az Arpád-házi királyok alatt az ország előkelői lettek. Legismertebb képviselőjük Guthi Ország Mihály nádor volt. A települést 1966-ban Isztimérhez csatolták.

Isztimér

Oklevél 1193-ban említi a települést. A XV. sz. derekán a csókaködi, majd a várpalotai várdominium része. A török időkben elnéptelenedett, 1751-től német ajkú telepesekek népesítették be. A XIX. sz.-ban a település mezővárosi rangot kapott. Újkori történelmünk legnagyobb megrázkódtatása a német ajkúak kitelepítése volt. Helyükre szlovákiai magyarok érkeztek. A Szent Anna római katolikus templom (Kőztársaság út 48. Telefon: 22/596-178) középkori alapokon 1751-54-ben épült barokk stílusban. 1779-ben leégett, 1810-ben pedig földrengés rúzta meg.

Burok-völgy

A Bakony leghosszabb és legnagyobb relatív mélységű szurdokvölgye (50-90 m mély, 12 km hosszú), sajátos mikroklímával, élővilággal és gazdag földtani természeti értékekkel. A triász dolomitban keletkezett völgy oldalfalai igen meredek, számos függőleges sziklafalakkal. A völgyben számos barlang található. Többnyire kifagyásos üregképződésre vezethető vissza barlangjainak képződése, ezek egyfűlkés, kifelé szélesedő, 5-8 m mély barlangok (Savanyú Jóska-, Mátyás király-, Rózsa Sándor barlangja). Csapadékos években az egész völgy víznyelőként viselkedik. Kiemelkedő botanikai értékei többek között a magyar körte, a gyözedelmes hagyma, a berkenye félék.

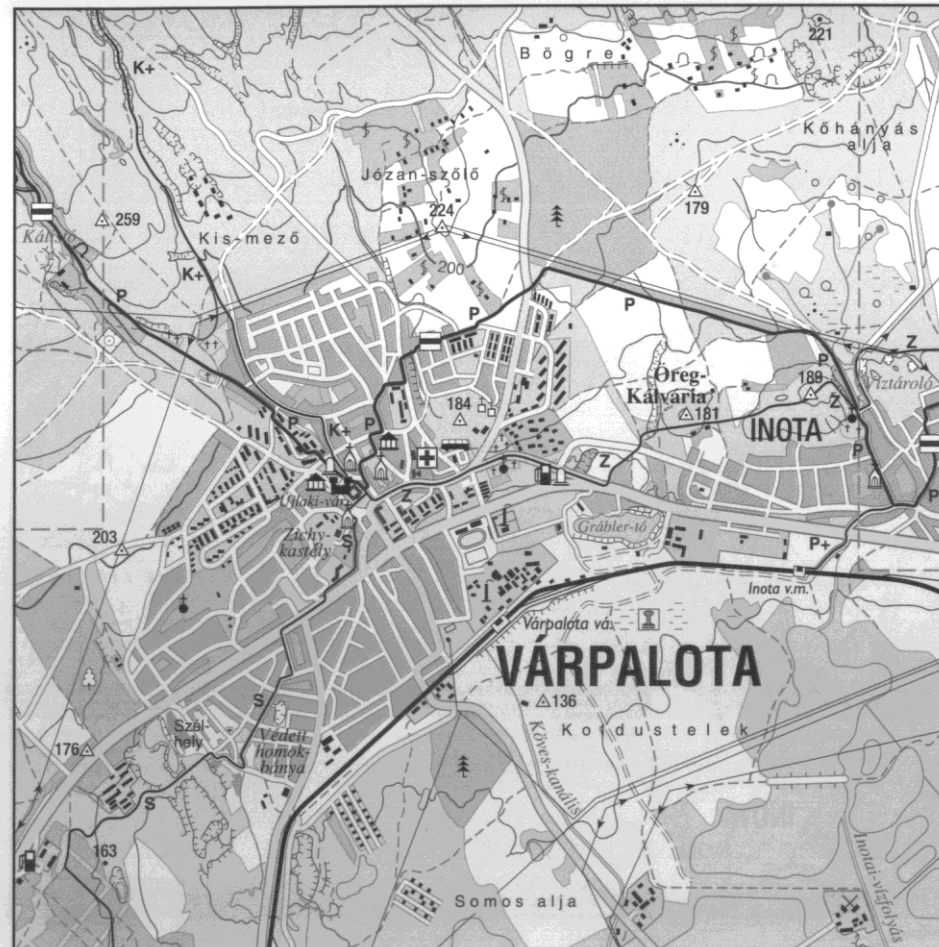
A természetvédelmi területről eddig 62 védett és 2 fokozottan védett növényfaj, illetve több mint 140 védett és 15 fokozottan védett állatfaj előfordulásáról van bizonyíték. A védett terület igazi értékét azonban nemcsak az jelzi, hogy mennyi ritkaság található itt, hanem a Magyarországon talán egyedülálló ősszállapotban lévő természetes erdő, melyben a természet regenerációs folyamatai tanulmányozható. A viharok miatt kidőlt fák, a buja aljnövényzet és a mozgást nehezítő sziklák miatt fárasztó, nehéz túrával kell számolnunk.

Hamuház

Ez a név egy régi iparág emléke. A XVIII., de még a XIX. században is jelentős foglalkozás volt a hamuzsírkészítés. Ez a növények elégetése után, azok hamujából nyerhető fehér, kristályos, lugos kémhatású anyag fontos szerepet töltött be az üvegyártásnál, szappanfőzésnél, vaszonfehérítésnél, gyógyszerek készítésénél, de használták a vásonyidéri földet trágyázására is. Ugyanerre vezethető vissza a másik elterjedt elnevezés a szalajka is. Az erdők ővése érdekében, Mária Terézia rendeletekkel korlátozta a hamuzsírőzést.

Tűzköves-árok, védett földtani szelvény

A kanyargó, változó mélységű árok nemcsak geológusoknak, de turistáknak is lenyűgöző élmény. Vörösesbarna és szürke, tűzkögműs mészkő rétegekről kapta nevét. A tűzkő az egykori (145-208 millió éves) jura tengerben élt kovaszivacsok vázából ered. Nemzetközi jelentőségét azonban gazdag ősmaradvány - ammonitesz - tartalmú, fiatalabb jura (146-195 millió éves) vörös mészkő rétegeinek köszönheti, amelyek alsó szakasza hasonlít a tardosi és piszkei márványhoz. Az ammonitesz kihalt tengeri állat, a kagylók és csigák távoli rokona. Síkban felcsavarodó, kamrázott, mészsanyagú, gyakran több dm átmérőjű váza a kos szarvára emlékeztet. Az ugyancsak kamrázott, de egyenes vázakban a ma is élő Nautilusok kihalt rokonai éltek. A kőzetanyaggal kitöltött vázak (kőbelek) metszetei gazdagon díszítik az árok felekén és falában kibukkanó kőzeteket. Sajnos lelketlen, vandál gyűjtők folyamatosan teszik tönkre a kővületes rétegeket. Ne feledjük, védett geológiai feltárásban járunk, ahol a kőzetgyűjtés szigorúan tilos!

VÁRPALOTA

Tel.:(88)592-660
www.varpalota.hu
E-mail: varpalota@varpalota.hu

Várpalota, a hajdani bányászváros gazdag történelmi hagyományokkal is rendelkezik és mindig örömmel fogad vendégeket. A Bakony erdői friss és egészséges levegővel, páratlanul szép természeti adottságaikkal csábítanak a túrázásra, kirándulásra. Várpalota térsége nem csak a természeti környezet szépségével ejti ámulatba az ide látogatót, hanem számos egyéb látnivalót is tartogat a turisták számára. A térség történelmi értékei és kulturális hagyományai ugyancsak érdemesek a figyelemre. Reméljük, sikerült kedvet ébresztenünk ahhoz, hogy személyesen is megismerkedjen Várpalotával és térségével. Ebben segítségére lesz ez a túramozgalom, és mi mindannyian, akik itt élünk. Hívjuk és várjuk, legyen vendégünk, érezze otthon magát nálunk!

Egyéb látnivalók Várpalotán

Zsinagóga, Szent István u. 1. Klasszicista stílusban épült 1839-ben, a XX. században átalakították. Ma itt található a Nagy Gyula Galéria, és állandó kiállítás. A várpalotai születésű festőművész főként tájképeket, életképeket, arcképeket festett, képsorozatot készített a bányászok életéről.

Evangélikus templom Thury György tér 1. (Telefon: 88/470-386)

Református templom, Batsányi u. 8., Batsányi u. 8. (Telefon: 88/471-682)

Zichy-sírkápolna, Szent István u. 35.

Zsidó-temető. A sok szép régi sírkövet rejtő, kerítéssel védett temető, a város szélén a piros turista út mellett található.

Inota

1951-ig kis falu volt, majd életében nagy változást hozott az erőmű és az alumíniumkohó megépítése. Mind a kohót, mind a hőerőművet 1950-ben kezdték el építeni; 1952 augusztusában csapoltak először alumíniumot.

A temetőben található, eredetileg a XIV. században épült, a török alatt súlyosan megrongálódott templomból megmaradt a gótikus szentély, az oldalfala, déli kapuzata és néhány különlegesen szép freskója. A XVIII. században barokk stílusban állították helyre; majd az 1970-es évek közepén restaurálták, ekkor állították helyre a gótikus részeket.

VADEX MEZŐFÖLDI ERDŐ- ÉS VADGAZDÁLKODÁSI RT.

8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 1.

Tel.: 06 (22) 316-473, 515-500

Fax: 06 (22) 327-525

Kedves Látogató!

Szeretettel köszöntjük a Gajavölgyi tájcentrumban, amely a Közép-Dunántúl kiemelkedő természeti és táji értéke, országosan jól ismert és kedvelt kirándulóhely. Kívánjuk, hogy hasznos időtöltést, jó pihenést, igazi felüdülést találjon ebben a varázslatos szépségű völgyben. Célunk az, hogy ismeretiek bővítésével a természet tudatos értékelésének kialakulását elősegítsük, mely - hisszük - a táj- és természeti értékek védelmét, megóvását is jelenti.

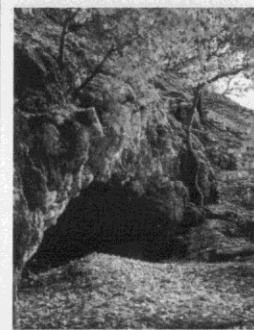
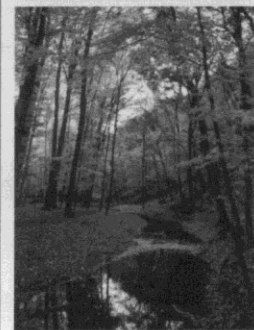
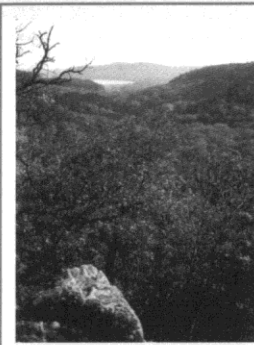
Látogatóink megismerhetik a Gajavölgy geológiai és régészeti értékeit, sajátos élővilágát, növénytakarását, az itt élő állatokat.

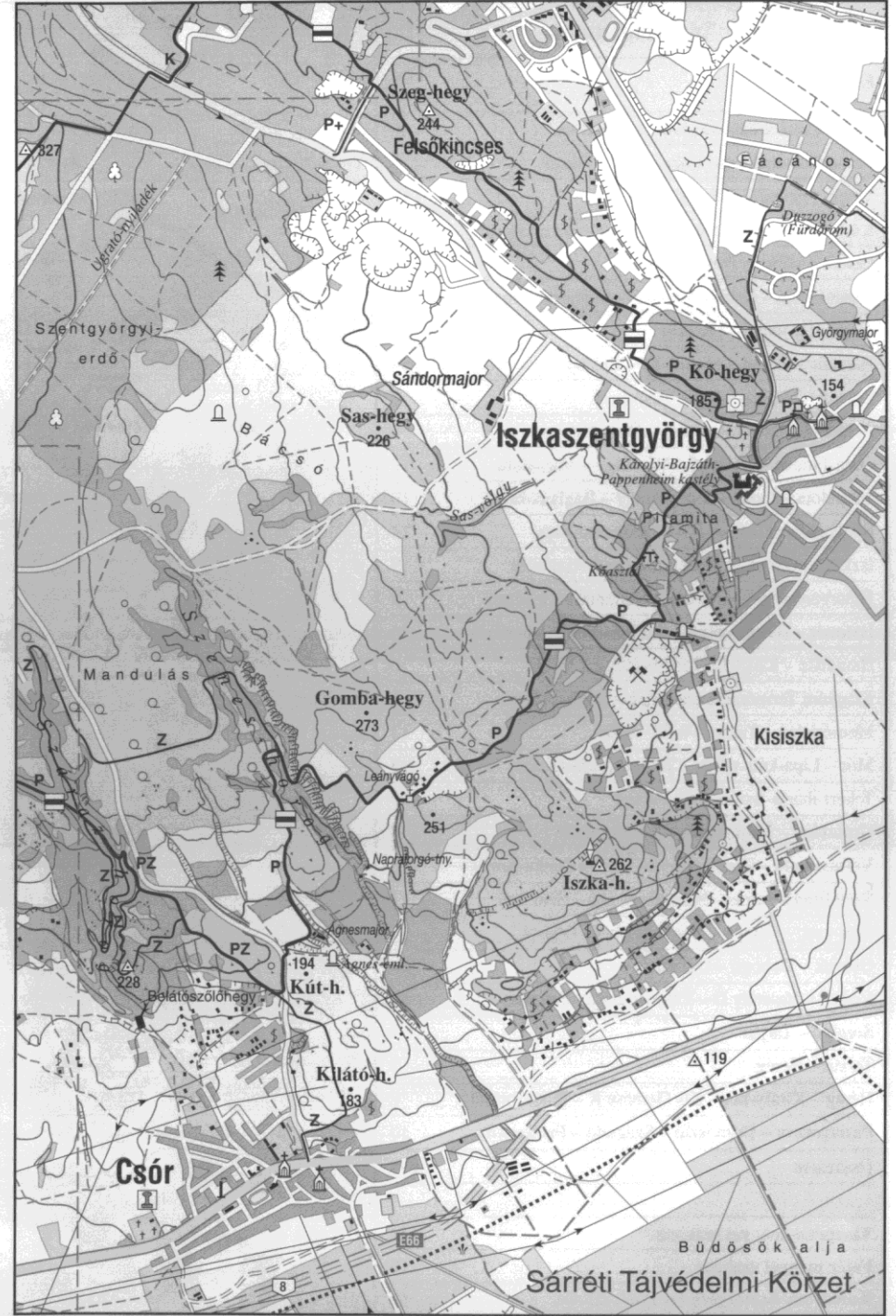
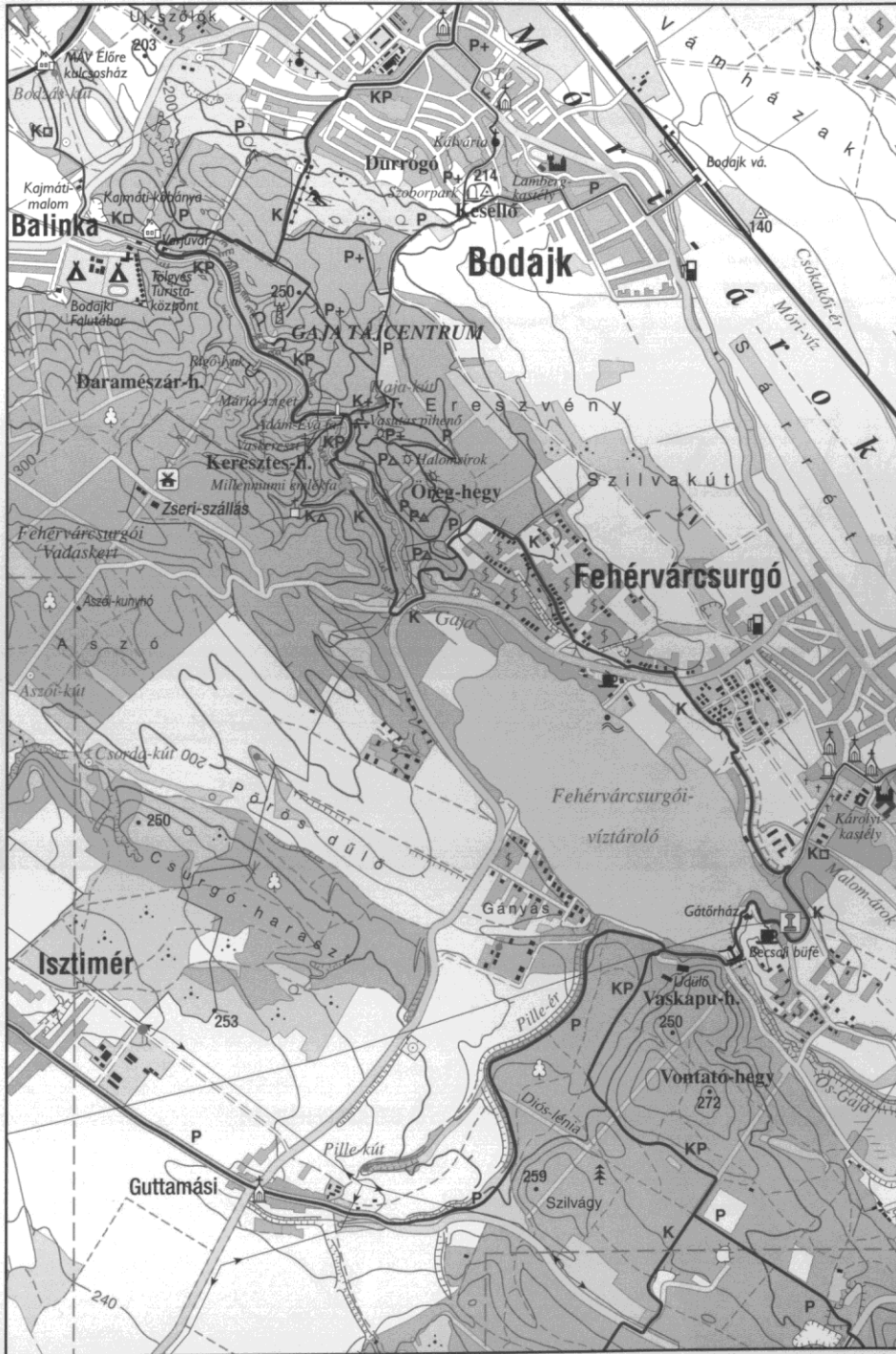
A terület érdekességei, természeti ritkaságai mellett tájékozódhatnak a nagy múltú vadászat értékeiről, jelentőségéről is.

Természetesen lehetőségük van a sport, a turisztika, az elmélyült pihenés mellett a szabadban való sütés-főzés élvezetére is.

A tájcentrum fő útja - az Országos Kéktúra egy szakaszaként - a Gaját követi, a völgy fenekén halad. Ennek mentén, részben a jelzések irányában helyezkednek el az egyes látnivalók, megközelítésük gyönyörű természeti környezetben lehetséges. Az erdő akkor fog látogatóinknak teljes kedvére és örömeire szolgálni, ha nem zavarjuk meg rendjét. Az áhított csend, jó levegő, a tisztaság, a természeti és épített környezet megóvását az erdészek napról-napra szolgálják, kérjük legyenek a segítségükre!

Kellemes kirándulást kívánunk és reméljük, hogy hamarosan visszatérnek, hiszen a természetnek időről-időre más arcát csodálhatják és újabb titkait fedezhetik fel!

Távolságadatok

Útvonal	Táv (km)
Zirc – Cuha-völgy – Porva-Csesznek vá.	8
Porva-Csesznek vá. – Cuha-völgy – Vinye	6
Vinye – Fenyőfő DK – Kőrös-hegy	12
Kőrös-hegy – Boroszlán-tanósvény – Gerence-völgy	7
Gerence-völgy – Pápvár-alja	11
Pápvár-alja – Középső-Hajag – Augusztin-tanya	11
Augusztin-tanya – Hárskút	7
Hárskút – Papod – Mohos-kő – Eplény	14
Eplény – Malom-völgy – Alsópere	8
Alsópere – Szúnyog-völgy – Öreg-Futóné	5
Öreg-Futóné – Bátorkő – Vár-völgy – Várpalota	12
Várpalota – Inota – Hideg-völgy – Baglyas-hegy	10
Baglyas-hegy – Csór É – Iszkaszentgyörgy	14
Iszkaszentgyörgy – Fehérvárcsurgói-víztároló	9
Fehérvárcsurgói-víztároló – Guttamási – Isztimér	8
Isztimér – Burok-völgy – Bükkös-árok – Hamuház	16
Hamuház – Kisgyóni Természetbarát Telep	6
Kisgyóni Természetbarát Telep – Mecsértelep	5
Mecsértelep – Tárnoki-erdő – Mór	12
Mór – Lipa-kúti-völgy – Tekert-iharfa-tisztás	12
Tekert-iharfa-tisztás – Oroszlány	9
Oroszlány – Majkpuszta – Vértessomló	7
Vértessomló – Zsemlyei-erdő – Szép Ilonka-forrás	7
Szép Ilonka-forrás – Körtvélyes alja – Szár v.m.	12
Szár v.m. – Zuppa – Nagyegyháza – Óbarok	14
Óbarok – Dobogó – Csabdi	8
Csabdi – Vasztély D – Tükrőpuszta – Somlyó	14
Somlyó – Tarján	7
Tarján – Héreg	7
Héreg – Király-kút – Kis Gerecse K – Pusztamarót	8
Pusztamarót – Domszló – Szágodó – Piszke v.m.	10
Összesen:	296
Veszprém megyei szakasz	111
Fejér megyei szakasz	118
Komárom-Esztergom megyei szakasz	67

